استاد بخاري

گيت اسان جا
جيت اسان جي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

حق ۽ واسطا اداري وٽ محفوظ

كتاب جو نالو : گيت اسانجا جيت اسانجي
موضوع : شاعري
ليکڪ : استاد بخاري
ڇاپو پهريون : كيرٿر پبليڪيشن، دادو
1971ع

Jeay Sindh

 Scanned with CamScanner

فهرست

عنوان .... صفحو

عرض حال ٣

دوها ١١

بيت ٢١

گيت ٢٩

وايون ٣٩

ڪافيون ٤٩

غزل ٥٧

نظم جو حصو ١٠١

قطعا ١٥٧

رباعيون ١٧٥

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

انتساب

هيءَ پنهنجي نماڻي تخليق،
نهايت محبت ۽ عقيدت سان
سنڌ جي عظيم استاد
پروفيسر سيد غلام مصطفيٰ شاهه ڏانهن
منسوب ڪريان ٿو.

۱۰-۱۰-۱۹۷۱
دادو

استاد بخاري

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

عرض حال

شاعري: ڏات آهي. پر هي ڏات بہ هر شاعر کي پنهنجي ڏانءَ ۾ ٿانءَ جيتري ملي ٿي. ڪنهن کي اَڌِ جيتري اوت، ڪنهن کي واهڙ وارا وهڪرا تہ ڪنهن کي بنهہ مهراڻ جون موجون. مطلب تہ وس آهر رس ۾ هستي سارو مستي ڏسجي ٿي.

شاعر: هڪ اهو بہ آهي جو پنهنجي قوم، پنهنجي بلڪ سڄي انسان ذات جي زبان بڻجي، امن جو آواز اٿاري، ظلم سان جنگ جوٽي- جيڪي اڏما اندر ۾ اڄنس سي اوتي. پر جي (اڳ پوءِ جاچي) ڪٿي روڪي تہ رڪجي نہ سگهجنس، آخر آباء ڪيو اوڳاڇيو ويهي.

مضمون: اڻ ڪٿ- عنوان انيڪ. ڪنهن تي لکي، ڪنهن تي لکجي.

چا قوم تي لکان مان، يا حسن تي لکان مان.
افسوس زندگي هڪ. پورو نہ ٿو پوان مان.

هُو وقت ٿو سڏي پيو- هي يار ٿو اچي پيو،
بيهان، وڃان، ڪريان ڇا، بيٺو پڏان تران مان.

هي قوم پٽي ٿي ڦٿڪي، هي دل بہ پٽي ٿي تڙپي،
هن قوم تي رڙان يا هن حال تي رڙان مان.

مظلوم ٿو پڪاري - محبوب پيو نهاري،
ڪيڏي پڇي پڇان مان، ڪيڏي ڏڪي وڃان مان.

سو هڪ دل چيو تہ هن ئي ڪتاب ۾ ٻئي راهون گڏي ڇڏيان،
پر هڪ صفحي تي محبوب جا ماڻا ناٽا ۽ ٻئي تي مظلوم جو:

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪِيهون رِيهون، اها ڳالهہ سياءَ ڪي سٽي نہ لڳي.

حقيقت ۾ ”وقت جي پڪار“ ۽ ”پرينءَ جي پچار“ منهنجي شاعراڻي دل جا ٻہ پاسا آهن. جن مان وقت جي پڪار هن مجموعي ۾ حاضر آهي، باقي پرين جي پچار وري ٻئي ڪتاب ۾. (انشاءَ الله)

ترتيب: هي ڏک رهجي ويو تہ ڪتاب جي ترتيب، انتخاب ۽ اصلاح لاءِ، دوستن جي مدد وٺي ڪونہ سگهيس. ان ڪري اوڻايون اوس رهجي ويون هونديون، جو تہ پنهنجي پوڻاين جو پاڻ کي پتو نہ ٿو پوي.

هن ڪتاب ۾ گهڻي ڀاڱي منهنجي گذريل ڏهاڪي کن سالن جي (قومي) شاعري آهي. مصلحتاً ڪلام ۾ ڪي ڦيريون گهيريون بہ ڪيون ويون آهن.

ڪن نظمن ۽ غزلن ڏانهن زمان ۽ مڪان جو هلڪو اشارو بہ ڪيل آهي تہ جيئن سمجهڻ ۾ سهوليت ٿئي. گهٽو ڪري سيني صنفن جو سلسلو پراڻين کان نين (ماضي کان حال) ڏانهن آهي پر ان سان گڏ غزلن ۾ ڪجهہ هموزني ڪي بہ ترتيب ۾ دخل آهي ۽ نظمن ۾ وري ڊگهين نظمن کان ننڍين ڏانهن لاڙو آهي.

آخر: مان مطمئن آهيان. جو تہ جيڪي بہ لکيو اٿم سو هڪ تہ پنهنجي پياري زبان ۾، ٻيو ساڻيهہ جي سُڪار، عالم جي آبادي ۽ انسان ذات جي ڀلائيءَ لاءِ لکيو اٿم.

سائينم سدائين ڪرين مٿي سنڌ سڪار،
دوست تون دلدار، عالم سڀ آباد ڪرين!

(استاد بخاري)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

دوھا

• ڦولھاريل سرنھون
• فڪر نوان تازا
• پوھ مھينو....
• بدلو....
• قسمت ۽ ڪوشش....
• ڪيئن تو گذري....
• ھڪڙا اوچا، ھڪڙا نيچا
• پورھيو....
• ويچا....

Jeay Sindh

ڦولھاريل سرنھون

ڇـدڙا بـادل، وٽـنـدڙ تـڙڪـو، ڦولھاريل سرنھون،
سامھون تنھنجو چلڪي چھرو، اولا، تون ھي تون.

ڪارانجھن ڪڪرن ۾ سھڻو سورج جو چلڪو،
مـيرانجـھـن ڪـپڙن ۾ تنھنجو چاندوڪي چھرو.

ڦولھاريل سرنھن ۾ سنڌو، تنھنجون ھي موڪون،
ڪوثر ۽ تسنيم مٿان ڪن ٿھڪ ڏئي توڪون.

پيليون سرنھيون، نيلو چولو، تنھنجو ڳاڙھو رنگ،
قاف جبل جون پريون لنگھندي، رھجي ويندين دنگ.

جنّت جي باغن ۾ بيشڪ حورون، غلمان زور،
ڦولھاريل سرنھن ۾ ليڪن تنھنجي ھلٽي اور.

تون ڦولھاريل سرنھين ۾ ھل ھيڏي ۽ ھوڏي،
مـان ۽ مـنھـنجي دنـيا بيٺا واجھـايون تـوڏي.

ڪلـنـدي، ڪُڏندي ڪيٽن ۾ وت او سنھڙي پُوري،
حـورن جي گھٽ ٿيندي رھندي ازخود مغروري.

سورنـھـن ئي سينگار ڪري اچ ڪيٽن ۾ گوري،
توکي ڏسندي ڇپنديون حـورون جنّـت ۾ زوري.

ھو تہ پريان ڏس، پاري جون ھيسايـل تـي تالھيون،
ھل تہ ڪڇن ڪي تن جي ھينان، "ھن رُت" جون ڳالھيون.

ھيڏن ڪيٽن ھوندي تنھنجو چولو چٽيون ڇو؟
ھيڏيـس سـوچن ھوندي منھنجون موڳيون مٽيون ڇو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

فڪر نوان تازا

شــڪــر مليسين، روهـ - رُلي ۽ توڙ - تنني تقدير،
ساٿـڻ ٿيسين، سوچ پـري، ۽ پيـڙهـ پـڪي تدبير.

غمر نـــ هجي ها، ڪير ٿئي ها، غمخوار ۽ غمتار،
جي نہ جلون ها، ڪنهن ڪي چئون ها، دل نار ۽ من نار.

بانس ڪري ٿـو بـينل پـاڻـي، دنـيا آ دريـا،
چوليـون ڏيندا، ايندا رهندا، فـڪـر نـوان تازا.

ناصح! تنـهنـجا نڪتا، گفتا، چڻ هـيـرا آهن،
جن ڪي ڪاڻ لئہ ڪجهہ ڪينهي، ڏين ذري ڪاڻ.

بازارن ۾ سيڪو سورهيـــ، تـلـوارن ۾ ڪـو،
تـوڙي ابـتـو، تـوڙي سـبـتـو، دودو آ دودو.

ماضيءَ جي ڏيئي کي ڏسجي تري هيٺان اونداهہ،
مـسـتـقبل جـي بجلـي ۾ آ ايـٽـمر* جو آڙاهہ.

ڪو ڊوڙي پيو، ڪو ٿـٿڪي پيو، ڪو بينو سَهڪي،
وهہ ڙي وا نـاٽي جا ناٽڪ، ڪو وينو ٿهڪي.

جسم ۽ روح جي جهنجهٽ ۾ آ ساهہ سجو سوگهو،
هـيڏنـهن دنيا، هوڏنهن عقبيٰ، ڪو نہ سُجهي لوڏهو.

* ايٽمر مان مراد "ايٽمر بمر" آهي

پوهه مهينو....!

پوهه مهينو، رات بہ پوئين ۽ پوين اوندا هيون،
کير ڏسي جهرندڙ جهوپين ۾، اُجهندڙ، ڏکندڙ باهيون.

پوهه مهينو، رات بہ پوئين، ڪڻ ڪڻ ۾ سر سر،
پونگين ۾ ٻرڙات ٻچن جا، پوڙهن جي ڪنجهڪر.

تيرڙن ڏرڪئي پارو چائو، وڻ ٽڻ تي وبا ڪارا،
رات الائي، ڪيئن ٽيا هوندا، گهوڙا جهوپن وارا!

سج ايرئي جو سيءُ جون دانهون آنديون ڪونن وارن،
ٻپرن جي اوڏر ۾ ڪيئن لا، رات ڪٽي وبچارن!

هيٽر، ڪمرن، ڪمبلن ۾ ڪن ننڊ ڪئي سک سان،
ڏنگريون ساڙي، رات ڪٽي ڪن، ٻپرن جي هيٺان.

اوچڻ چمڙي، اوڏر اپ جي، سيءُ لٿو قهري!
رات ڪٽيندا ڪيئن هي ٻانها ربّ جا پنج پهري؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

بدلو

ڪيڏي ڏس قابيل ڪري ويو، دنيا ۾ من ماني،
بدلي جو جي ڏينهن نہ ٿيو، ٿي بي انصافي جاني!

دنيا ۾ "فرعون" آهن، موجون ماڻيون ڪافي،
جي نہ قيامت ٿيندي، ڪيڏي ٿيندي بي انصافي؟

ظلم جهان ڪان وسربونا هي، اڄ تائين تيموري،
"محشر ڪونهي" ، پوءِ عدالت ڪهڙي ٿي هي پوري!

مرندي تائين ظالم، تن کي قدرت ڇوٽ ڇڏيندي؟
ظاهر آهي پو تہ ڦري خود فطرت ظالم ٿيندي.

ڪنهن بہ طرح پر، موت پنيان ڪو بدلو ٿو ڏسجي،
ورنہ جهان ۾ ڪو پينهين ٿو ۽ ڪو ٿو پسجي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

قسمت - ڪوشش

ٻاڳيا ٿي ويا، جن جي در تي ڪانءُ هئي ڪا "رنيپ"
ڏسون پيا ٿا، ڪيئن ٿا ٿين هٿ، تيلي مان ڪي ٿنيپ.

آهہ ازل ڪان، شايد ڪوشش، قسمت سان ٽڪري:
ڏسجي ٿو تہ ابد تائين هي هلندي پئي چڪري.

او قسمت جا قائل، توڪان آهہ رُٺي قسمت؟
پرچي پوندي، ويندين جي تون ميڙ ونئي همّت.

قسمت جو ڪو ڏوهہ نہ آهي، قسمت آهہ سٺي،
تو ۾ مڙسي ڪانہ ڏسي، هُوءَ، مومل، آهہ رُٺي.

قسمت جي سؤ سال بگيڙيا، همّت جهٽ ۾ ٺاهيا،
همّت جا شداد ڏٺاسين، قسمت ڪن ۾ ڊاهيا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪيئن ٿو گذري...

ڪيئن ٿو گذري سيارو پنهنجو، ڪيئن ٿو گذري هاڙهہ،
ٿڌڙا ساهہ پريندي سهڻا، رئندي ٽاڙهو ٽاڙهہ.

ڪيئن ٿي گذري سَرءُ اسان جي، ڪهڙي ريت بهار،
پنهنجي گهر ڏي ڏسندي ڏسندي ڪنهن جون راهون يار.

ڪيئن ٿو گذري صبح اسان جو، ڪيئن ٿي گذري شام،
انسان جو آغاز ڪلائي، رئاري ٿو انجام.

ڪيئن گذري پرڀات اسان جي، ڪيئن گذري مُنهن مير-
دوزخ ۽ جنّت جي وچ ۾ ڪريون پيا ڪي سير.

چنتائن آ ٿاهي چِت ڏي، ڪيلين واري لانڍ،
زورن، زبرن، ظلمن، دنيا، دل ۾ ٻاريا ڏانڍ.

موت ازل کان وجهيون اڇي ٿو ماڻهن ۾ ڪُڙڪو،
هاءِ، حياتي مان ونڻو آ، ڪُهنبي جو چڻڪو.

دائم ناهہ حيات آهي، چئن گهڙين جو چڻڪو،
چئن گهڙين جي چُڻڪي ۾ ڇو موت سندو کُڙڪو.

موت جي پيالي کان اڳ، جيئڙا! جام جيئڻ جو چکُ،
چار تہ ٽيندي او ٽاندا، پر ڪا تہ گهڙي ڪن ٻَک.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هڪڙا اوچا، هڪڙا نيچا

دنيا ۾ انصاف اول ڪان، ٿيو ناهي چاڪاڻ،
"يا تہ ترازو ڪوٽي آ يا ڪوٽا آهن ماڻ!"

جو نہ ڪري انصاف ڀلا ٿي دنيا، دنيا ساڻ،
شايد ٿي اولاهين پُڙ ۾ وئي آهي ڪا ڪاڻ.

ڪيئن برابر تُرندو آخر ڪاندو، لائي ساڻ،
ڪاندي مان ڪجھ ڪڍ او دنيا، لائي پاسي آڻ.

هڪڙا اوچا، هڪڙا نيچا، ڪي هيٺا، ڪي زور،
عبرت آهي دنيا! تنهنجي تارازو ۾ تور.

مشڪل ملندو دنيا! تو ۾، انصافي انصاف،
تورڻ وارن جي ئي شايد نيّت ناهي صاف.

انصافي انصاف ملڻ لئہ نيڪ آهي چڪتاڻ،
ليڪن يارو، تارازيءَ مان لاهيو اگ ۾ آڻ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پورهيو...

پورهيو، پيار ۽ همّت جت تا گڏجن ٿيئي ٿول،
دنيادارن جا چو چهرا ڏسجن ڊانوان ڊول.

پورهئي جي پيشاني سرهي، چپڙن تي چوبول،
سرمائي جي سر ۾ سودا، سيني ۾ ٻڙڏول.

پورهئي ۾ جيئن رفتہ رفتہ ڏاهپ ايندي ويندي،
دوزخ دنيا ڏيري ڏيري، جنّت ٿيندي ويندي.

پورهئي پنهنجو پاڻ سجاڻڻ شروع ڪيو آهي،
دنيا پنهنجو رنگ مٽائڻ شروع ڪيو آهي.

آسان ناهي، دنيا، ناهڻ دوزخ مان جنّت،
محنت محنت، الفت الفت، همّت ۽ همّت!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

وبيچا

”اُئتم“ هـٿ ۾، انـسان بيٺو، انسان جو ويري،
يا تہ ڪـنـدا هي، دنيا، تنهنجو ڏينگو ئي ڏيري!

چاهيوسين ٿي ملنداسين، هڪ ٿينداسين هيڪر،
”هـاڪر“ ۽ ”نـهـڪر“ جا وبيچا وڌي ويا ويتر.

ڪـافـر مـسلم، ڪارڻ پورڻ، جي حجّت بهتر،
انـســان، انـســانن ڪان ٿهندو، الا، اجا ڪيتر؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

بيت

كنگهو ۽ كركو، جيئرا آهيو يا مئو؟
ڏاڍيان ٻولڻ ڏوهہ جي، هوريان ٿي پٽكو،
سگها ناهيو جي اگها، كنجهو ۽ كٽكو،
ماري ٿو هي مات جو، اندر ۾ الكو،
ساٿيئڙا سُڏكو، ٿهكو، ڳايو جي نہ ٿا!

•••••

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪٿ ڪٿ روشن ڏينهن، ڪٿ ڪٿ ڪاريون راتيون،
ڪٿ ڪٿ موجون مينهن، ڪٿ ڪٿ ڪڪريءَ ۾ اڪيون.

چانڊوڪين سان چاهه، ٽيندو آ ٽورو گهٽو،
ڪنهن کي وٽندو ڪين آ، اونداهي اونداهه،
آٽيندو الله، آخر چٽا ڏينهڙا.

چانڊوڪيءَ جي چَسُ، پانڌيئڙن ڪان ڪو پڇي،
پيئندا پياربندا وچن، رمزن واري رس،
تسن مٿان تسُ، منزل منزل تي پيئن.

چانڊوڪي، چاهت، آهن راحت روح جي،
اونداهي، آفت، بئي بُوست هاڻ تي!

ٽانڊاٽو ٽي آڻ، پنهنجا اُلاَ پاڻ سين،
پنهنجو آهين پاڻ، اونداهيون، چانڊوڪيون.

ٽانڊاٽو تي اَڄُ، يا پروانو ٽي پڇ،
من ۾ بارج مچ، يا مچن تي مستان تي.

اونداهيءَ آنديون، اونداهيءَ جون سوڪڙيون،
چمڙن جا چِرڙاٽ ۽ چبرن جون چيخون،
اونايين جي اوٽ تي، ٽيٽي جي "ٽِين ٽُون"،
ڪوئل جي ڪُوڪون، ٻُڌين ساجهر صبح جو.

سُوري چاڙهي سچ، هاٽي ٽو هٽڙا هٽي،
ڪوني مٿان ڪچ، بينو قوڪي آگريون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪنگهـو ۽ ڪُرڪـو، جـيـئرا آهـيـو يـا مُئو؟
ڏاڍيان ٻولڻ ڏوهہ جي، هـوريـان ئـي پُٽـڪو،
سَگها ناهيو جي اگها، ڪنجهو ۽ ڪُٽڪو،
مـاري ٿـو هـي مـاٺ جو، انـدر ۾ اُلــڪو،
ساٿيئڙا سُڏڪو، ٿهڪو، ڳـايـو جـي نـہ ٿـا.

همت آ خامـوش، سـياري جي مـهـراڻ جان،
سـاوڻ ايـنـدو اوچـتـو، جاڳائـيندو جـوش،
ڏاڍو ڏسجي ڏوش، مـنـهـن ۾ ٿـو ماحول جي.

آخر ايندي عيد، ٻـي عـيـدن جـي ٻـاڳ ۾،
واجهائي ڪنهن وقت کان، درد منڊن جي ديد،
مايوسـيـن جـي ملڪ ۾، آبـاد آ امـيـد،
خوشين جا خورشيد، ڏسبا ساري ڏيهہ ۾.

آزادي، انـســان، ويــنــا اورن پــاڻ ۾،
ڪنهن کي چئجي جسم ۽ ڪنهن کي چئجي جان،
عاشق ۽ معشوق جان، هڪٻئي تان قربان،
زنجير ۽ زنـدان، تـاڪـو بـيـنـا تـاڪ ۾.

ٻُڌنديـئـي گـپ شـپ، آزادي، انـسـان جي،
زنــجـيـر ۽ زنـدان جا، ٺـري ويـا چڻ ٺــپ،
بيـنا کـائـن چــپ، ســاڙولا ان ســاڙ ۾.

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڳڌ ٿيو ڙي غمگين، غمخواري پنهنجي ڪريون،
خوشيون جن وٽ ڪوڙسي، ڪنهن کي ڏيندا ڪين،
ڪمزورن کي قربڙو، ڏاڍا ڏين نہ ڏين،
غيرت جا آهن غني، ماروئڙا مسڪين،
پنهنجا پُور آهين، پين جي پهڪڻ کان مٺا.

ايڏو ڪونهي غم، جيڏو ان جو ”پوت“ آهہ،
ماتم لئہ محرم، يارهن مهينا موج جا.

دهڪائن درياهہ، قطرو قطرو ٿي ڪنو،
طوفانن کان تيز تر، اڪثر عامن-آهہ،
داتو، داتي سان ملي، ٿهندي آهي راهہ،
آٽي ڪا الله، انسانن ۾ ايڪتا.

اونداهي- اونداهہ، پاڻ اسونهان، اڻ پُوان،
”ڏو ڏُو“ پائيندڙ پوي، ڏيٽيون ۽ درباهہ،
گهاٽا ٻيلا ۽ گپون، گهوڙا ڙي، ڳجگاهہ،
دم دم دهڪي چو نہ دل، وک وک سهڪي ساهہ،
اميد ۽ الله، پهچائيندا پار ٻئي.

ڏڪٽي آهي ڏاڍ کي، ڪاڏل آهن ڪوڙ،
ڪنبٽي آهي قيد کي، قيدي، قيد ڪروڙ،
محبت لوهہ-مروڙ، ڪانهي ڪير ملڪ ۾.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪيڏانهن آيا ڏوجهرا، ڪيڏانهن آيا ڪال،
ڌرتي ۽ درياءَ جو، جوڙيا هي جڳپال،
ڏاڍن ڪونهي ڏوهه پر، هيڻن ڪونهي حال،
عامن جا افعال، خاصن جون خوش قسمتون.

ڏاڳهن وانگر ڏاڍ، مستي ۾ "ڀيپ ڀيپ" ڪرين،
واڪا ٿيندا واڍ، ونگيندو سانءِ وار وار.
ڀيڪين تي ڀيڪيون، ڏين ٿو ڏاڳها ڏاڍ تون،
ڪڏي هر هر ڪاڪڙو، ڊيڃارين ٿو مون،
هٿندوسانءِ حق جون، هيڪر هڏ تريون،
نيون ناڪيليون، آٿيندس انصاف جون.

هيڏان گهوري حور، هيڏان ڏوڏا دوزخي،
سونهن به آهي سُونهن پر، سور به آهن سور،
پيار به آهي پيار پر، پور به آهن پور،
مون پارا مجبور، ڪيئين پيار ۽ پيٽ ۾.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هيڏان پنهنجا پار، هيڏان پار پرين جو،
هيڏان ور ور زندگي، هيڏانهن ور ور وار،
هيڏان تات تنوڻ جي، هيڏان تنهنجي تار،
هيڏان سورن سلسلو، هوڏان باري بار،
هيڏان پنهنجا، برهه جا، هوڏان باري بار،
”استاد“ آخرڪار، ڪيڏي ٿي ڪيڏي ٿجي!

هوڏي ڪُلڪو ڪند، هيڏي سُڏڪا، سنڪيو،
هوڏي هِلڪيون زندگيون، هيڏي جنسي جند،
هوڏي برڪت، بخششون، هيڏي ڏوهه ۽ ڏند،
هوڏي مُرڪڻ - مند، هيڏي استاد آزيون.

ڳاڙها ڳوڙها هيڏهون، هوڏهن ڳاڙها ڳل،
هيڏهن سادا، سودڙا، هوڏهن پير، پڙهيل،
هيڏهن سورج - ساڙيا، هوڏهن پينگهه - پليل،
هيڏهن حامي ڪونه ٿئي، هوڏهن ”دادا“ دَل،
هيڏنهن ڪارا قاعدا، هوڏهن جهل نه پل،
ڪهڙي پر ”استاد“ آ، ڪنهنکي ڪهڙي ڪل،
هيڏهن گهوڙا - گهل، ماريو ماريو، هوڏهون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هــوڏي بــاغ، بــهــار، هيڏي اجڙيل آشيان.
هــوڏي ٿــهــڪن ٽاريون، هيڏي ڏهڪن ڏار،
هوڏي راڳ رباب تــي، هيڏي پيڙ - پڪار،
هوڏي سِرهي سِبج ۽، هيڏي ڪنڊ، ڪٽار،
هوڏي سَرها سَو سوين، هيڏي ڏيهه - ڏڪار،
هــوڏي ڪــيــپ، خمــار، هيڏي اکيون آگ ۾.

Jeay Sindh

Scanned with CamScanner

گيت

* او جوڳي، جهٽ ڪر چيرون چيڙ
* جاڳ سنڌي جاڳ....
* گهڙيءَ گهڙيءَ ۾ گوڪ
* ننڊ نہ آئي نُورَ پناري....
* اسان جي آهي آخر جيت....
* ڪوريئڙي جو چار....
* گج گج گج گج گوڙ....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

او جوڳي، جهٽ ڪر چيرون چيڙ!

يڪتاري جي تڻ تڻ تڻ تي- ماڻهو تـــي ويا ميڙ- او جوڳي، او جوڳي،
جـهـٽ ڪُــر چيــرون چيــڙ!
يڪتاري سان لائي ڇيڙبون - اهڙبون ڇنو ڪي تازبون طرزون،
محـفل ڪـائي تـيڙ - او جوڳـي،
جـهـٽ ڪـــر چيــرون چيــڙ!
جن جي دل ۾ ڪينو آهي - جـن جـو سـوڙهو سينو آهي،
تـــن جا هـانءَ اڍيڙ - او جوڳي،
جـهـٽ ڪــر چيــرون چيــڙ!
هــي ڏاڍو آ، هــي هيـٽـو آ - هُــو بيٽو آ، هُــو ٽيــٽو آ،
ڪر هـي ڏُور ڏڦيڙ - او جوڳي،
جـهـٽ ڪـــر چيــرون چيــڙ!
"ٿُو ٿُو ٿُو ٿُو" - "نفرت نفرت" - "هـيڙهو هـيڙهو"، "لعنت لعنت"
ظالم جي هي چيڙ- او جـوڳي،
جـهـٽ ڪـــر چيــرون چيــڙ!
ڪلفت، فتنا ۽ نـاسـازيون- ذاتيون، مذهب، فرقي بازيون،
سڀ تي پيار پڪيـڙ- او جـوڳي
جـهـٽ ڪـــر چيــرون چيــڙ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جاڳ سنڌي جاڳ

اڄ تہ گڏجي ڳايون راڳ!، جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ-
جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ.
پيا ملائن سُرَ پنيان،- هڪ چڪي اڳ ۾ مهاڳ-
جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ.
سوز جا سڀ سُرَ لذيذ،- پيروي توڙي وهاڳ-
جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ.
ننڊ آ ڏاڍي ندوري،- ننڊ ۾ ڏاڍو نياڳ-
جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ.
جاڳ، جاڳڻ سان ملي تو،- يار، سلطاني سُهاڳ-
جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ.
ڪو ڏئي "طوبيٰ" ڪروڙ،- سنڌ جو تون ڏي نہ ساڳ-
جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ.
مارويءَ وانگر پڪار،- موت تائين "ماڳ ماڳ" -
جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ.
ديس کي "استاد" سوڳ،- تو ملي ميندي-مُساڳ
جاڳ، سنڌي جاڳ، جاڳ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

گهڙيءَ گهڙيءَ ۾ گوڪ

گهڙيءِ گهڙيءِ ۾ گوڪ،- پون ٿا،- گهڙيءِ گهڙيءِ ۾ گوڪ.
سسئي ڏونگر ڪان پڻ ڏاڍي،- ڊوهن ڪان ڊرپوڪ- پون ٿا،
گهڙيءِ گهڙيءِ ۾ گوڪ.
هل ته ڪجي ڪا تلوارن جي،- جهنڪارن ۾ جهوڪ- پون ٿا،
گهڙيءِ گهڙيءِ ۾ گوڪ.
هيڏو سنڌو دريا ڇڇندو،- ڇڇندو ٿي وبو موڪ- پون ٿا،
گهڙيءِ گهڙيءِ ۾ گوڪ.
صاحبلوڪ چڏي ويا ٿي پيا،- پنهنجا صاحب لوڪ-پون ٿا،
گهڙيءِ گهڙيءِ ۾ گوڪ.
مارن تي ڪن ڌاريا ماٿو،- ٽي ٽي پيرا ٽوڪ - پون ٿا،
گهڙيءِ گهڙيءِ ۾ گوڪ.
تو واري "استاد"، قلم ڪي،- بجليءِ جي آ نوڪ- پون ٿا،
گهڙيءِ گهڙيءِ ۾ گوڪ.

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ننڊ نہ آئي نور پٿاري

رات ڇڏي مون رات گذاري-
ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.
چانڊوڪي جي وهندڙ دريا،- وڻ ٽڻ ڇڏيا سڀ وهنجاري-
- ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.
ساقي ٻڌجي هيرَ ڏکڻ جي،- هر اک کي ٿي ننڊ پياري-
- ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.
اڀ سينگاريو ٽيڙن، ڪتين،- پُون سينگاريم هنجون هاري-
- ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.
خاموشيءَ جا ساز ڇڙي ويا، "فطرت" ويٺي ڇڻ جهونگاري-
- ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.
هر هر ڇو ٿي ڇرڪ اچن ٿا،- رڳ رڳ کي ٿو ڪير پڪاري-
- ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.
يا تہ ازل ٿي يا تہ ابد پئي،- دل وندرائي واري واري-
- ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.
سجدي پر آ عرش-تخيل،- تونهين تون ٿو فڪر تنواري-
- ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.

آسا ڇني "استاد" اسان جي،- اوسيئڙي کي ڪير سمهاري-
- ننڊ نہ آئي نُور پٿاري.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

اسان جي آهي آخر جيت

اسان جي آهي آخر جيت - اسان جي آهي آخر جيت.
ٻَڪليءَ ٻڪليءَ ۾ ڳائينداسين،- گڏجي سڏجي گيت،
- اسان جي آهي آخر جيت ....
وقتي هارون وهه تي لڳنديون،- ڏئي ويندا سين ڳيت،
- اسان جي آهي آخر جيت ....
وک وک تي هي ٻَمَرَ جي پيڪي،- پائو، ناهي نيت،
- اسان جي آهي آخر جيت ....
ڪنهنجي سرلئه گڏجي اٿندا،- مندر خواهه مسيت،
- اسان جي آهي آخر جيت ....
دم دم ڏئي "استاد" يقين،- پنهنجي پاڪ پريت،
- اسان جي آهي آخر جيت ....
اسان جي آهي آخر جيت.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪوريئڙي جو ڄار، هي دنيا....

ڪوريئڙي جو ڄار، هي دنيا- ڪوريئڙي جو ڄار.
جيڪو اڏري سو ڦو ڦاسي،
ٽڪڙو اڏري ٽڪڙو ڦاسي،
جيڏو ڦٽڪي تيڏو ڦاسي،
ڪوريئڙي جو ڄار، هي دنيا- ڪوريئڙي جو ڄار.
اونهي ڪاري غار، هي دنيا، اونهي ڪاري غار.
مومل، شيرين، ليلا سڀ گم،
دودو، اڪبر، دارا سڀ گم،
رستم، طارق، گاما سڀ گم،

Scanned with CamScanner

اونهي ڪاري غار، هي دنيا، اونهي ڪاري غار.
گِدري واري ڦار، هي دنيا- گِدري واري ڦار.
اڻ ڪٽ گهرجون: ٿوري دنيا،
وڏندڙ بستيون: سوڙهي دنيا،
اربين ماڻهو: هڪڙي دنيا،
گدري واري ڦار، هي دنيا- گدري واري ڦار.
ڪُوهاڙي تي نار، هي دنيا- ڪُوهاڙي تي نار.
هڪڙا چِتجن، ٻيا پيا لُٽجن،
ساڳيا پِڙ پر جوڳون مٽجن،
لوٽا، ارڙيون پيا ٻيا پڌجن،
ڪُوهاڙي تي نار، هي دنيا- ڪُوهاڙي تي نار.
ماڪيءَ جي ڇڻ لار، هي دنيا- ماڪيءَ جي ڇڻ لار.
مکيون وانگر ميڙيون، چونڊيون،
سرديون، گرميون، لوچون، لوڙيون،
دونهون... پون پون... ٻيوس اُڏرون،
ماڪيءَ جي ڇڻ لار، هي دنيا- ماڪيءَ جي ڇڻ لار.
آهه عجب اسرار، هي دنيا- آهه عجب اسرار.
آئي ڪٿان ۽ ڪيڏي ويندي؟
ڇا مان ٿي آ ۽ ڇا ٿيندي؟
"استاد" آهي حيرت ڏيندي،
دنيا جي هر ڪار، هي دنيا- آهه عجب اسرار.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

گج گج گج گج گوڙ...

گج گج گج گج گوڙ،
او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

"پيچ پٽائي" - "پيچ قلندر" ،- جوڙيو سنڌ جي جوڙ- او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

لاڙ، سري، وچ، ڪاڇي تي وس،- ٿر ۾ گوڏي پوڙ- او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

توڪي سارن سيّد، ماڇي،- رند، پٽا ، رانوڙ-او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

سڄّ ٿو سازي-ڌرتي ٿامون،- لٺن لٺن تنهنجي لوڙ- او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

ههڙي گهٽَ ۽ پوسٽ ۾ ٿيا ،- ننڍڙا وڏڙا نوڙ - او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

هي جو فضا ۾ خاموشي آ،- ٺهڪي ٺهڪي ٺوڙ- او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

ساوڪ، ساسين ڪي سڪراتون،- ٽڪڙو ٽڪڙو ڏوڙ- او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

ڪڪري ڪڪري، بدلو بدلو،- ڳڏجي ٿيندؤ ڪوڙ- او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

گوڙون، گهمسان: پيشن گوييون،- پڄندي هنڌ اروڙ- او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

بيشڪ ٿو "استاد بخاري" ،- ٺاهين گيت پلوڙ- او بادل،
گج گج گج گج گوڙ،

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

وابـــون

* قومن ۾ ڪنڌ کھڙو ڪٽبو....
* ڪُھجن ڪي ڪوٺيون ....
* پينر آءُ پليس ....
* واڪا منھنجو وس ....
* منھنجو وطن آ منھنجو ايمان.
* اسان سان سُور سلي سو....
* لُڙڪ لڙي پيا ھِن ....
* ھيءَ دل مون واري ....

Jeay Sindh

Scanned with CamScanner

ڏيـــنـدا ڏيــهـ مــيــار - او يار،
قــومــن ۾ ڪــنــڌ ڪــهــڙو ڪــٽــبو.

هيڏي ساري ٿر جي آخر،- غيـــرت چو تــئـــي غار،- او يار،
قومن ۾ ڪنڌ ڪهڙو ڪٽبو.

ڪوٽن ۾ قيدياڻي قابو،- ڪــيـر ٻڌي ڪــوڪـــار- او يـــار،
قومن ۾ ڪنڌ ڪهڙو ڪٽبو.

مـــارن ڪـي ڏيـــن مُنهن تي مِهڻا،- ڀـهراڙيءَ جا ٻار- او يـــار،
قومن ۾ ڪنڌ ڪهڙو ڪٽبو.

سـهـڻي سيرن ۾ ٿي ساري، موٺ، مران مـيـــهـــار- او يـــار،
قومن ۾ ڪنڌ ڪهڙو ڪٽبو.

هوشوءَ وارو نعرو مـــاري،- مـــاري پـــاڻ جيـــار- او يـــار،
قومن ۾ ڪنڌ ڪهڙو ڪٽبو.

نيٺ ننڍاڪا پُٽڙا ٻُـــڏنـــدا،- جيـــجل جي للـــڪار- او يـــار،
قومن ۾ ڪنڌ ڪهڙو ڪٽبو.

آهن ڪـي "استاد بخاري"،- سوريءَ جا ســيــنــگار- او يار،
قومن ۾ ڪنڌ ڪهڙو ڪٽبو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪُهجن ڪي ڪوٺيون- او جيڏيون،

ڪهجن ڪي ڪوٺيون.

مهٽا مُنهن تي سهنديون سڀ جا،- منزل جون موٺيون،- او جيڏيون،
ڪهجن ڪي ڪوٺيون.

چنگهندي، چڙندي، چڙهندي رهنديس،-چوٽين تي چوٽيون،-اوجيڏيون،
ڪهجن ڪي ڪوٺيون.

ڏاڍ، ڏکن سان گڏجي لڙنديون،- سڀ آدم- پوٽيون،- اوجيڏيون
ڪهجن ڪي ڪوٺيون.

ڪُوڙ، ڪُڏائي ڪيتر سهندا، سچ، حق جون سوٽيون،-اوجيڏيون
ڪهجن ڪي ڪوٺيون.

سر جو سانگو ڪهڙو تن ڪي،- جنگون جن جوٽيون،-اوجيڏيون
ڪهجن ڪي ڪوٺيون.

پربت پينهين انشاءَ الله،- ڳوهينديس ڳوٽيون،- او جيڏيون،
ڪهجن ڪي ڪوٺيون.

اڄ ته ملي "استاد" سيئي،- ڳنگهر ڪي گهوٽيون،-اوجيڏيون،
ڪهجن ڪي ڪوٺيون.

Jeay Sindh

سورن ڪاڻ سُتيس،- پينر آءُ پليس.

ڏاگهن، ڏيرن ڏوهہ نہ ڏيو ڙي،- پنهنجي مامرَ مُنيس،
پينر آءُ پليس.

ناحق منهنجو حقّ ڪٽي ويا،- روهن منجهہ رليس،
پينر آءُ پليس.

ڏاڍا مون سان ڏاڍ ڪري ويا،- پاپين ڪاڻ پنيس،
پينر آءُ پليس.

ويجن وينديس ڪهڙي مُنهن سان،- پنهنجي ڪات ڪنيس،
پينر آءُ پليس.

باهہ پنيوران پڙڪي اٿندي،- دونهون تي جي دُکيس،
پينر آءُ پليس.

ڏونگر سيپ "استاد" ڏربنديس،- جيڏي مهل اٿيس،
پينر آءُ پليس.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

واڪا منھنجو وَسُ، او سائين،
واڪا منھنجو وَسُ.

ڪنھنجي ڪارڻ ڪوڪاربندي، ڪُسندي ڪانھي ڪَسُ- او سائين،
واڪا منھنجو وَسُ.

جيڪي جاني جيئڻ چاڻن،- جيءُ تن ڪي جَسُ- او سائين،
واڪا منھنجو وَسُ.

دنيا ڪنھن ھڪ جو گھر ناھي،- ڳڏيل آ ھي گَسَ- او سائين،
واڪا منھنجو وَسُ.

وَرَوَرَ تي واٽن جون ويھون.- ڏاھو ڏئي ڪو ڏَسُ او سائين،
واڪا منھنجو وَسُ.

ديپڪ ڳائي، ڏيئا ٻاربون،- ڪاتان آٽيون "رَس" او سائين،
واڪا منھنجو وَسُ.

زھري جا پانڌيئڙا پنھنجي،- ڌرتي تي ڪجھ پَسُ- اوسائين،
واڪا منھنجو وَسُ.

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪــفــر هــي ڪارا ڪــوت ، عــمر!
منهنجو وطن آ منهنجو ايمان.
ربَ ڏاڍو تـــــئـــــي مـــــاري پـچـنـدءِ،
ان ڏي ڏس اڻ مـــوت عـــــمـــــر!
منهنجو وطن آ منهنجو ايمان.
تر جـــي بــدلـــي زر تـــو آچيـــن،
نانگ ڪــپــر هِـــي نــوت عــمــر!
منهنجو وطن آ منهنجو ايمان.
منهــنجـــي آهُــنِ ڪـــي ٿئي بانهون،
بـــاڻ اٿـــئـــي بــرڙوت عــمــر!
منهنجو وطن آ منهنجو ايمان.
ڪوڙ ڏنـــا "اســـتــــاد" اڪين سان،
ڪِرندي چوٽيـــون، چــوت عــمــر!
منهنجو وطن آ منهنجو ايمان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جنهن کي هجي ڪجهه سُور- اسان سان سُور سلي سو.
سوريءَ سامهون سَرهو، سَنرو- مرد هجي منصور-
اسان سان سُور سلي سو.
زور اڳيان شهزور هجي ۽- منٿ اڳيان مجبور-
اسان سان سُور سلي سو.
محتاجيءَ جي جاڙ جيئڻ کان- موت ڪري منظور-
اسان سان سُور سلي سو.
ياري لائڻ، توڙ نباهڻ- مين جو هجي مشهور-
اسان سان سُور سلي سو.
عشق بنا "استاد" انڌارو- نينهن مجي جو نور-
اسان سان سُور سلي سو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

لـــــڙڪـــــ لڙي پيا هِن،
لـــــڙڪـــــ لڙي پيا هِن.
شـــاعر - ســـــوچ - تصورَ - سپنا ،- رات لڙي هوندي!
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
ڪـنـهــن تہ شڪاري، ڪا تہ ٻُڪاري - ڪونج ڪڙي هوندي!
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
ڪنهن ڪوني ۾، ڪنهن جهوپي جي - سامَ سڙي هوندي!
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
ڪـنـهــن پـايـيءَ وجـي، پيرن پوندي- راهہ رڙي هوندي!
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
ڪـنـهــن جي در تـي "داتـا داتـا" - ڏُمرَ ڏڙي هوندي!
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
ڪـنـهــن هيٺي جي، ڪـنـهن ٻيٺي ۾- آس اڙي هوندي!
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
ڪنهن گامونءَ جي پـيـالـي ۾ پئـي- زهر ڳڙي هوندي!
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
ڪنهنجي محنت، ڪنهنجي مـحـبـت- ڍوهہ ڍڙي هوندي!
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
ڪنهنجي قسمت "اســتـاد" اهــڙي- توڙ تـڙي هوندي؟
لـڙڪ لڙي پيا هِن.
لـڙڪ لڙي پيا هِن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪلفت جي ڪهڪايل آهي- محبت جي ماري،
هيءَ دل مون واري.
ڏاڍن ڪان ڪجهه آهي ڏاڍي،- هيڻن ڪان هاري،
هيءَ دل مون واري.
ويرين جي هڪ وار بہ ناهي،- سڄڻن جي ساري،
هيءَ دل مون واري.
حيرت جي اونهي درياءَ ۾،- لڙهندڙ لاهاري،
هيءَ دل مون واري.
هستيءَ جي هيڏي صحرا ۾،- هڪڙي مٽِ واري،
هيءَ دل مون واري.
آد جڳاد جي اڻ ڪٽ چَر ۾،- ٻڏندڙ ٻيتاري،
هيءَ دل مون واري.
فطرت جو گلشن گونا گون،- ٽڙندڙ هڪ ٽاري،
هيءَ دل مون واري.
ٻچپن، جوڀن، وڏتڻ ٻي وئي،- تاهم تاساري،
هيءَ دل مون واري.
شاهہ، سچل، سامي سڀ هن ۾،- سنڌڙي سونهاري،
هيءَ دل مون واري.
وحدت واري يڪتاري تي،- ڪافي ڪوهياري،
هيءَ دل مون واري.
چوري، زوري چاهہ چري پئي،- هاڙهي، هايهاري،
هيءَ دل مون واري.
موليٰ جو سنهن مون بہ نہ چاتي،- نياري آ نياري،
هيءَ دل مون واري.
جهڙي تهڙي "استاد" آهي،- ڏاتر جي ڏياري.
هيءَ دل مون واري.

Scanned with CamScanner

ڪافيون

* صبح سلينڊس سور ....
* ڪنهن تي دانهن ڏيان.........
* مان ڪيئن سيج سمهان.......
* ڪوٽن ۾ قيدياڻيون..........
* هنئه جن ڪان حق ڪسبا.........

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

صبح سلينڊس سور، او يار،- رات نہ ٿئي رنجور- او يار!

چپَ جذبي ڪان پڻ سڪندا هِن،
نيڻ خوشيءَ ۾ پيي تمندا هِن،
مان آهيان مسرور، او يار!
صبح ....

لفظ ڪڏيان ٿو توري توري،
پير ڪٽان ٿو هوري هوري،
چاهہ نہ ٿئي ڪٿ چور، او يار!
صبح ....

چا بہ ٿئي پر دل نہ مڃيندي،
هيءَ پنهنجي محفل نہ مڃيندي،
دوکي جو دستور، اي يار!
صبح ....

عرض ڪريان "استاد بخاري" ،
تنهنجي دنيا ، دنيا داري،
منهنجي دنيا دور، او يار!
صبح ....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

کنهن تي دانهن ڏيان - ڪنهن وٽ دانهن نيان-
پنهنجيءَ ذات ڪنيس - آدم ذات ڪُنيس!

روڪيس ڪانہ رٽن - جبلن ڪانہ جهليس-
نانگن ڪين ڏنگيم - چيتن ڪانہ چٻيس-
آيو ياءُ اڳيان- هن ڪان شال بچان-
پنهنجي ذات ڪنيس......

لانگهو ساڳيو هو- دريا ساڳيو هو-
ساڳيو هو نہ گهڙو- پينر پيلو هو-
ڪنهن جا قرب مجان- ڪهڙا قرب مجان-
پنهنجي ذات ڪنيس......

ڏينهن ڏوهہ نہ ڪو - محرم ناهہ ميار-
ڦيريو مُنهن نہ فرات- ڌرتي ڪئي نہ ڌڪار-
ڪنهن تي حڪم ڏنا- ڪنهن تي تِير هنيان-
پنهنجي ذات ڪنيس......

وڪ وڪ چار پيل - گهر گهر باهہ ٻريل-
جٽ ڪٽ جنگ جُٽيل - جهٽ جهٽ خون خلل-
ماٺهوءَ ماٺهوءَ سان - ڪهڙا پير ڪنيان-
پنهنجي ذات ڪنيس......

ڪنهن کي زهر مليو- ڪنهن جو ملڪ مَٽيو-
ڪنهن تي ڪرٽ اُڙهو- ڪنهن جو ڪنڌ ڪٽيو-
"استاد" آهہ اڄا، بيحد زور بيان-
پنهنجي ذات ڪنيس......

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

مان ڪيئن سيج سمهان!
منهنجا ماروئڙا - منهنجا سانگيئڙا - پٽري پٽ سمهن.
ليمان، انب، نمون، ٽالهيون باغن ۾،
توسان ڪيئن ڪريان ڳالهيون باغن ۾،
مان ڪيئن چانءِ وهان!
منهنجا ماروئڙا - منهنجا سانگيئڙا - بينا ڳاهه ڳهن.

تنهنجي ميزن تي سهسين ڪاچ اچن،
ڪائن ڪانگ، ڪتا، جُوٺا جام بچن،
مان ڪيئن لُوڻ چکان!
منهنجا ماروئڙا - منهنجا سانگيئڙا - روزا روز رکن.

تو وٽ خوب خوشيون عيدون، عيش وهان،
ريشم، وبس وڳا، ڏينهون ڏينهن نوان،
مان ڪيئن سِينڌ ڏکيان!
منهنجا ماروئڙا - منهنجا سَانگيئڙا - ننگي پيٽ گهُمن.

"استاد" اوسيئڙا، جيڏين سرتين کي،
ٺوڪي باهه ڏيان سڪٽين سوچن کي،
مان ڪيئن شعر چوان!
منهنجا ماروئڙا - منهنجا سانگيئڙا - گونگا ڪين ڪُڇن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪوٽن ۾ قيدياٽيون- ڪي ويچاريون هونديون،
راڄن ۾ ياڳن ۾- سي ڪاٺياريون هونديون.

حق پنهنجي لاءِ هلي، هاڙهي ڪي هيسائن،
سي سورهيہ سنڌ- ڄايون، سسئيءَ پاريون هونديون.
ڪوٽن ۾ ....

سِير ۾ جن سِير رکيو، سر جو سانگو لاهي،
سي سهڻيون، من- مهڻيون، منهن موچاريون هونديون.
ڪوٽن ۾ ....

حق ڇڏي ناحق کي، جي ڇهڻيون سي تہ ڇريون،
مومل جهڙيون موڪيون، مهِڻ ماريون هونديون.
ڪوٽن ۾ ....

سُور، ستم سهسائي، نينهن واريون نڪتيون،
جي موٽيون، سي ڪوٽيون، نازڪ ناريون هونديون.
ڪوٽن ۾ ....

ڪات ڏسي ڪنڌ ڪوٺن، ڪڙم انهن جو ڪانئر،
باهہ ڏسي ڀڙڪا ڏين، سي ٻُڻ واريون هونديون.
ڪوٽن ۾ ....

ٻول سچو سياڻن جو، ”استاد“ آهي بيشڪ،
جي وڏنديون، ووڙينديون، سي سوڀاريون هونديون.
ڪوٽن ۾ ....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هـئہ جن كـان حق كسبا، سي تہ پِٽينديون وتنديون،
سـسـئي سـورهـيہ وانگر، ڏک ڏوربنديون وتنديون.

ڏونـگـر جـيـڏيـون آهـن، ڏاڍن جون ڏاڍايون،
مـاٺ كـري چو مـرنـديون، هيٺن جون هيٺايون،
جهر جهنگ كي، كک پن كي، دانهون ڏينديون وتنديون.
هـئہ جن كان....

پـاٺهـئي پڌريون ٿينديون، سچ كچ جون نيشانيون،
سيـنا سـاهي اينـديون، آگ اگـيان پـروانيون،
بـي سُـوريون پانيوريون، مُنهن موڙينديون وتنديون.
هـئہ جن كان....

كـالهہ هـيـون جن جي لـئہ، الفت جون الفارون،
اج آهن تـن جـي لـئـہ، نفرت جون ديـوارون،
سي تہ سـيـاڻي جي لئہ كجهہ سوچينديون وتنديون.
هـئہ جن كان....

جو "اسـتـاد" چوٽو ٿئي، چؤ ليكن كنهن فن سان،
جيڏين سـان، سرتين سان، ساٿين سان، سجڻن سان،
تنهنـجون وايـون، كافيون، سُور سلينديون وتنديون.
هـئہ جن كان....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

غـــــزل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

چا قوم تي لکان مان يا حُسن تي لکان مان،
افسوس، زندگي هڪ، پورو نہ ٿو پوان مان،

هيڏان عدو کهن ٿا، هيڏانهن پرون کهن ٿا،
هي سر اٿم اڪيلو، ڪاٿي ڪُسي ڪُسان مان.

مظلوم ٿو پڪاري، محبوب پيو نهاري،
ڪيڏي پڄي پڄان مان، ڪيڏي ڏُکي ڏُکان مان.

هي قوم پئي ٿي ڦٿڪي، هي دل بہ پئي ٿي تڙپي،
هن قوم تي رئان يا هِن حال تي رئان مان.

هُو وقت ٿو سڏي پيو، هي يار ٿو اچي پيو،
ترسان، وڃان، ڪيان چا، بينو بُڏان تران مان.

هي راهہ خارزار آ، هي واٽ پيار پيار آ،
آڏو اٿم پہ-واٽو، ڪيڏي لڙي لڙان مان.

"استاد" فيصلو ڪر، هي قوم، حسن آ، هي،
اي حسن تنهنجي سر لئہ ٿو قوم کي ڪٽان مان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هٿين خالي اسين ظلمن سان لڙنداسين - لڙڻ ڏسجو!
اميد آهي، يقين آهي تہ کٽنداسين - کٽڻ ڏسجو!

جبل ايندا اڳيان، جبلن جا سينا ڏاري وجهنداسين،
بهر حالت اسين منزل ڏي وڌنداسين - وڌڻ ڏسجو.

جيئڻ جي لاءِ ڊِگهڙي، اڳڙي سان گڏ جهوپڙي گهرجي،
اسان جو حقَّ آهي، حقّ وٺنداسين - وٺڻ ڏسجو.

خدا خود، ظالمن تي ٿو وجهي لعنت، ڪري نفرت،
اسين پڻ لعنتون پاپين تي وجهنداسين - وجهڻ ڏسجو.

گدڙ جهڙي غلاميءَ جي حياتيءَ کان مرڻ بهتر،
جي رهنداسين تہ ڪيهر شينهن رهنداسين - رهڻ ڏسجو.

ڦڙا ملندا ڦڙن سان وڏندي وڏندي بحر ٿينداسين،
اسين مظلوم ٿي درياءَ وهنداسين- وهڻ ڏسجو.

پري ناهي زمانو، هي ڏکڙ ۽ ڏک هليا ويندا،
سيئي خوشحال ٿي "استاد" کلنداسين - کلڻ ڏسجو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

اسان بہ تہ آدمي آهيون، غمن سان گڏ خوشي گهرجي،
جيئڻ لئہ زندگي، آسودگي، آزادگي گهرجي.

اڪيون سڙنديون، طعامن سان ڪندا جي هيس هونداسين،
مگر مجبور، چمچو دال جو، ڊيگڙي تہ تِي گهرجي.

اي واعظ، تون اسان جي "گهرج" تي چو خار ٿو کائين؟
چوين ٿو خود، تہ خالق کي عبادت ٿي سهي، گهرجي.

پڇو يارن تہ: عقبيٰ تي وٺي توکي يا هيءَ دنيا،
چيم: آزادگي گهرجي، نہ هُو گهرجي نہ هي گهرجي.

الائي ڇا جو ڇا وينا ڏسون، ڇا سوچيون وينا،
صدي ويهين جي انسانن کي ڪهڙي شيءِ نہ ٿي گهرجي؟

نہ ڪا عزت نہ ڪا عظمت، نہ ڪو مطلب نہ ڪو مقصد،
انهيءَ شعر ۽ سخن کان شاعرو، ٿي هٿ رَسي گهرجي.

متان ويهو، اُٿو "استاد"، پاريو چاڻ جون چاڻيون،
رُليل راتيون، ڏکيون واٽون، وڏڻ لئہ روشني گهرجي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪجهي پردو زمانا، جو سراپا انتظار آهيون،
ڏسڻ مقصد جي مُنهن لئہ هاڻي ڏاڍا بيقرار آهيون.

ڪو ٻڌندو يا نہ، ليڪن وقت جي هڪڙي پڪار آهيون،
ڪو ڏسندو يا نہ، پر اونداهہ ۾ روشن منار آهيون.

ڪڪر سان همسفر ۽ ماڪ سان گڏ اشڪبار آهيون،
د ُکي ڪوئل سان هم آواز، گل سان غمگسار آهيون.

انهيءَ ۾ ڪوبہ شڪ ڪونهي تہ آهيون سڀ خزان ديده،
مگر هي پڻ حقيقت آ تہ پيغام - بهار آهيون.

اسان جي هر قدم تي هڪ نئين دنيا جو نقشو آهہ،
اسين تخليق جي قوت جو اعليٰ شاهڪار آهيون.

زمانو چاڻي ٿو پيو خاڪسارن جي طبيعت کي،
اسين محفل ۾ هار آهيون ۽ مقتل ۾ ترار آهيون.

جنون ۾ قيس جا ۽ ڪوشش ۾ ڪوهڪن خان جا،
صداءِ حقّ ۾ منصور جا "استاد"، يار آهيون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

طرحي غزل

زمانا، سوچ سان ۽ سمجهه سان تدبير ڪرڻي آ،
جو پنهنجي پهريائين پاسبان تقدير ڪرڻي آ.

لِڪي جي جهل جي اونده ۾ دنيا ۾ هٽن ڌاڙا،
تباهي تن جي لئہ تعليم سان تنوير ڪرڻي آ.

ڇُپي جيڪا روش ٿي رهزنن جي تير جان دل ۾،
اُها هر هڪ هلت هاڻي نشان- تِير ڪرڻي آ.

چئي: انصاف زنده باد، ظالم، ظلم مرده باد،
زبان جي تيغ سان دل ظالمن جي جهير ڪرڻي آ.

نہ ڪر انسان نما حيوان يا شيطان جي عزّت!
اها انسان جي ٻئي طرف تحقير ڪرڻي آ.

پلي ڪي ڪن سڪندر ۽ سليمان جي ثنا خواني،
اسان کي "بوذر" ۽ "حسنين" جي توقير ڪرڻي آ.

لڳايو زور نَنهن- چوٽيءَ جو دنيا جا مِلي مَهوسَ،
زهر آلود دنيا جي مِٽي اڪسير ڪرڻي آ.

مفصل ڇا چئي "استاد"، سائين مختصر ٿي ٻُڌ،
"نظام-دهر جي نئين نوع تي تعمير ڪرڻي آ."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

رنگ ڏسندي هي زمين کي، جان فدا ڪرڻي جو پئي،
دنگ رهجي آسمان ويندو، وفا ڪرڻي جو پئي.

پهچبو سڀ ڪجهہ سهائي، منزل - مقصود وٽ،
ڳالهہ پنهنجي دوستو، اڳتي پلا ڪرڻي جو پئي.

آشيان جي ياد پڻ صيّاد وٽ هڪ ڏوهہ آهہ،
هي خطا هرهر ڪبي پئي، هي خطا ڪرڻي جو پئي.

عاقي ۾ عيب آهي جو نتيجي ڏي ڏسون،
اڄ تہ بسمِ الله ڪريون، ابتدا ڪرڻي جو پئي.

گر زبان تي روڪ آ، نوڪ- قلم ڪتجي وئي،
پيا ڏبا گونگا اشارا، ماجرا ڪرڻي جو پئي.

هر قدم تي هڪ همالو آ، هٽائيندا هلو،
راهہ پوين لاءِ هموار صفا ڪرڻي جو پئي.

وار وار آهي اُيو ۽ قطرو قطرو هوشيار،
انقلابِ وقت جي بس مرحبا ڪرڻي جو پئي.

فرض للڪاريو تہ سُوري تي سڏي، هلندؤ جوان؟
بس اُتي ”استاد“ بينس، ”نا ۾ نا“ ڪرڻي جو پئي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

طرحي غزل

(بزم طالب المولىٰ، پير بخش ميربحر)

سَرءَ جا نياپا کڻي، باد-صبا آئي تہ ڇا،
”موت جو سامان ٻڌجي جي دوا آئي تہ ڇا“.

ڪوڙ جي سيني ۾ هٽندو ٿو وتين سچ جا ڇُرا،
وقت جا باغي جي توکي ڪا سزا آئي تہ ڇا.

تير، لشڪر، گنج، جادو، جاهہ سڀ توڏي ٿيا،
ڏک نہ اي فرعون، موسيٰ ڏي عصا آئي تہ ڇا.

شيخ صاحب، شهر ساري ۾ اچا رمضان آهہ،
تنهنجي گهر ۾ عيش سان عيدالضحيٰ آئي تہ ڇا.

منهنجي بستي رات ايندي سان وئي اونداهجي،
آسمان، تنهنجي ستارن ۾ ضيا آئي تہ ڇا.

حُور صبحاڻي جي منهنجي هنج ۾ هوندي ضرور،
اڄ جي ديوي تنهنجي پاڪر ۾ پلا آئي تہ ڇا.

ڪنڌ ڦيرائي ڪڏهن تنهنجي جفا ناهي ڏٺو،
گهلبي تنهنجي پٺيان منهنجي وفا آئي تہ ڇا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

مارشل لا ٽٽڻ بعد

اي سُتل، اٿ جاڳ، تون ماري ڇلانگ،
”ڏينهن ٿي ويو“ ، تا ڏين بيدار بانگ.

رات کي هڪلي ڪڍڻ جي لئہ ڏسو،
ڏينهن جو تارو ڪٿي تڪڙي پلهانگ.

روشني، تارن سان اهڙو پَهہُ ڪيو،
جئن وٽن ۾ ڪو وجهي ٻڪرار چانگ.

وئي کَتي ڪيڏي تہ ڪاڏي ڪهڪشان،
جڻ ڏهاڳڻ جا ڊهي پيا هار،- مانگ.

ڀاڄ ڪاڏي رات، ”هيڙهو هيڙهو“ ، ڪن،
سرٽيون، ڳيرا، ڪڪڙ، جهرڪيون ۽ ڪانگ.

سڀ اٿو همراز، هم آواز ٿي،
مير، جوٽيجا، چنا، سادات، چانگ.

يا الاهي، مينهن! غيرت جو وساءِ،
ماريو آ غيور مردن جي مهانگ.

سوچيو، ڪن-ڦاڙ جوڳي، سوچيو!
مڻ ڳهي، سوگهي ڪئي واسينگ نانگ.

واهہ جو ”استاد“ هي انصاف آهہ:
ڏيهہ ان جو آهہ جنهن جي آهہ ڏانگ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

آسمان ڪڄي، عدو چالاڪ جاني،
لازمي آ تون بہ ٿي بيباڪ جاني!

پوپٽن جي ٿي جهجهائي هر جڳهہ تي،
آهہ پروانن جي ڏاڍي ڀاڪ جاني.

وقت ڦورو سا ڦبائڻ جي ڪري ٿو،
جا مقدر ڪان ملي هڪ ڦاڪ جاني.

ڇا سبب جو ٻجليون اٿ ئي ڪرن ٿيون،
تنهجو منهنجو جنهن جڳهہ تي تاڪ جاني.

مال، زر، سر ڏيئي سگهجن ٿا، پڌين ٿو؟
ديس جي ناهي ڏٻي او، خاڪ، جاني!

مقصد- شيرين لئہ فرهاد وانگر،
مشڪلاتن جا ٽڪر ڪي تاڪ جاني.

منزلن جي عشق جي دعوي ڀلي ڪر،
پر ڪڙي قاتل جو ٿي هيراڪ جاني.

تون رلي تاڙي سُتين، دنيا اٿي وئي،
تنهجي غفلت تي رئي ٿي ماڪ جاني.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

حياتي زهر قاتل جو پيالو آ،
مگر ماڻهو بہ بي پيرو موالو آ.

ڪلهوڪي ڳالھ ڪي هر هر نہ دهرايو،
اجوڪي سوچ جو نُڪتو نرالو آ.

ڍڳو انسان ڍوئي بار ڍورن جان،
عظيم انسان جو گهوڙو اپالو آ.

الاهي، بيو تہ مون ڪي ڪجھ نہ ڪچڻو آھ،
اهو ڇوڙتو اتم، انسان اپالو آ.

صدي ويهين ۾ ڪينسر، ڪوڙھ ۽ ماتا،
اجا ڪو ڪاتڻو ڪافي ڪشالو آ.

انهيءَ ڪي ڪير ٿو آڏو اچي ”استاد“،
اکيون دريا، جگر جنهنجو جوالو آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

اي وطـــــــن جا آسرا ۽ آس يار!
هيتريون ديرون، هجئي شاباس يار!!

زندگي بي عـزم، گـوبا لاش آهي،
دل ۾ دل نـاهـي تہ خالي ماس يار.

وقت وڻندو، امتحان تي امتحان،
هوشياري، ٿين متان نـاپـاس يار!!

همسفر ڪن ٿا چڙهايون چنڊ تي،
تـو ڪنـئي تازي پـٽن جي تاس يار!

پنهنجي ڪوشش جي ڪرامت ڪا هلاء،
قسمتن جون ڪيـن باسـون باس يار!

تـنهنجي عزمن ۾ اميدون بيشمار،
تنهنجون مايوسيون لڪيـن وسواس يار.

هيـتريون ويرانيون "استاد" چو؟
جڻ گـهـمـي آهي وبو راڪاس يار.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هي جهان دوزخ بہ آ، جنّت بہ آ،
چو تہ هِت ڪلفت بہ آ، الفت بہ آ.

هت جزا ڏوڙي سزا لوڙيون پيا،
زندگي رحمت بہ آ، زحمت بہ آ.

هُو ڏسو ڪو "تيل مالش" پيو ڪري!
هڪ جڳهہ محنت بہ آ، عشرت بہ آ.

زندگيءَ جي عزم تي مُرڪي ٿو موت،
چا ڪجي ڪوشش بہ آ، قسمت بہ آ.

عاشقو وارو ڪريو اوڏنهن ڌُڪو!
جنهن جڳهہ صورت بہ آ، سيرت بہ آ.

مان سکيس ٻِين کان، سکيو آدم ڪٿان،
ڏوهہ ۾ عادت بہ آ، فطرت بہ آ.

مون غريبي جا ٻئي پاسي ڏٺا،
هڪ وڏي نعمت بہ آ، لعنت بہ آ.

شاعريءَ جو شوق استاد جناب!
باعث- شهرت بہ آ، شامت بہ آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

زندگي ڇا آهه؟ پيارو انتظار،
موت ڇاهي؟ هڪڙو اڻ ٽٽندڙ قرار.

زندگي آ پيش خيمو موت جو،
موت آهي زندگيءَ جو يادگار.

زندگي سُورن جو اڻ کٽ سلسلو،
شل نه ٿئي هن سلسلي جو اختصار!

خوش رهه اي دنيا، سدائيندي به رهه!
منهنجي همّت جو وڏائين تي وقار.

حادثا، چيتا، بگهڙ ٿي ٿا اچن،
لطف آهي، تا ڪجن ڏاڍا شڪار!

ڪا خزان جي خوف جي ناهي خلش،
ڪهڙي هوندي باغ جنّت جي بهار.

وسوسؤ، اڄ بي ٿتل اميد تي!
دل جي مرضي، مون کي آهي اعتبار.

ڏس متان "استاد" کو مغموم ٿئي،
ٺهڪ ڏيندي ڏيندي، روئي وياسين يار.

●

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

زندگي آهي تہ آهي ڊوڙ ڊُڪَ،
موت ڪانپوءِ لحد ۾ هونداسين سُڪ.

تا چون دنيا ڪُرازي جُهور آهہ،
منهنجي نظرن ۾ ڪڏي تي هاڻِ ڏُڪ.

ڪيترن کي جام، جامن ۾ مليو،
ڪيترا خالي وريا مجبور ٻُڪ.

تو پڙهان سِٽ سٽ جي مضمون - عمل،
ڪا درست آهي تہ ڪنهن ۾ آهہ چُڪ.

حسن هن جي لاءِ پيو مان ڇا چوان؟
خود خدا ويهي تڪي آ پاڻ ٽُڪ.

جيءُ آئين اڄ ڀہ اي فاقا، مگر!
نيڪ ناهي تو ٻَڌي جا روز ٽُڪ.

منزلن ڏي تيون وڌائن رنڊڪون،
قافلن کي تيز رکندي آهہ لُڪ.

ڏس متان همّت جي دامن کي ڇڏين!
ڏس متان اهڙي ڪرين" استاد" چُڪ!!

●

عداوت جي پاڪر ۾ الفت ڪي ڏسجو،
جهنمَ جي پاسي ۾ جنتَ ڪي ڏسجو.

جتي ڊنب ڪيني ۽ ڪلفت جا ڏسجو،
خدارا اتي منهنجي الفت ڪي ڏسجو.

پهاڙن جي دامن ۾ واديون ملن ٿيون،
جوانن جي پيرن ۾ جنتَ ڪي ڏسجو.

بيابان جي وسعت ۾ چشما لين ٿا،
فراقن جي عرصي ۾ وصلت ڪي ڏسجو.

وٺي آٿي همدم ڏجو منهنجي هٿ ۾،
ڪٿي منهنجي موڪي محبّت ڪي ڏسجو.

قدامت ڪي ڏسجو نہ جدتَ ڪي ڏسجو،
جي ڏسجو تہ انسان جي فطرت ڪي ڏسجو.

ڪريون آگ نمرود جي پيا گلستان،
خليلو، اسان جي بہ محنت ڪي ڏسجو.

نہ ”استاد“ جو فنَ ۽ شعر ڏسجو،
ارادن ڪي، مقصد ڪي نيّت ڪي ڏسجو.

●

Jeay Sindh

Scanned with CamScanner

ظلمن کي گهڙي لاءِ، تڏي ساڻ نہ تيڙيو،
چنجور ڪٽي، پاڙ کان، بنياد اکيڙيو.

تيون ڏينهن تي ڏور، ۽ پڃرو تيو پُرزا،
پرواز ڪرڻ لاءِ رڳو پَرَ تہ پکيڙيو.

هر دل ۾ حقيقت ۾ ٻري باهہ تي پڙ پڙ،
شڪ آهہ، تہ سينو ڪٽي ڪنهنجو ٻہ اڌيڙيو.

نازڪ ۽ نفيس آهن انصاف سندا پير،
هن راهہ تي ڇاڪاڻ تہ هي سيلهہ کنڌيڙيو.

جت جت بہ ڏسو ظلم، دغا، خار جلايو،
جنهن جاءِ هجي عدل، وفا، پيار ،سهيڙيو.

همّت جو هٿوڙو تہ پيو آهي پڌر ۾،
بس جلد ڪريو، ڊوڙ پريو، پانهن ڏگهيڙيو.

هي دور زماني جو اٿو ڇڻ تہ پنيرڪو،
اونداهہ کان " استاد" آتي نُور نکيڙيو.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

نزديڪ ربّ پاڪ جي نعمت اچي وئي.
ڪلفت پرئي جهان ۾ الفت اچي وئي.

انسان جي شعور ۾ حرڪت اچي وئي.
بي برڪتي جهان ۾ برڪت اچي وئي.

ڪيڏانهن اوچتو ٿي حقيقت اچي وئي!
باطل ۾ ڪوڙ لاءِ مصيبت اچي وئي!

پڇتو اٿئي تہ پيچ، او ستمر، سر بچاءِ ڪري!!
تولاءِ هر زبان تي لعنت اچي وئي.

مان پي چوان تہ چو هي جهنم پڇڻ لڳا!
شايد تہ آس پاس ۾ جنت اچي وئي.

پوءِ هي سنڀالئي بہ نہ ڪنهن کان سنڀالبو.
هيڪر جهان -عقل ۾ وحشت اچي وئي.

ماڻهو چون ٿا سڀ تہ ڪِري ٿي پوي اُها.
چوٽي تي جيڪا عزّت ۽ عظمت اچي وئي.

چا ٿي ويئہ، جو ايترو اڄ تيز ٿي وئين.
استاد " بس اُهيئين طبيعت اچي وئي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

طرحي غزل

(جميعت الشعراءِ سنڌ، لاڙڪاڻو)

گهٽي گهٽي ۾ گناهن جو قتل عام ٿئي،
انهيءَ جو پوءِ پلي انقلاب نام ٿئي.

زبان زبان تي صدا حقّ جي نچي بيهي،
قدم قدم تي ڪُپي دار، ڏوم ڏام ٿئي-

ڪسي پيان ته چون رند، هي حلال نه ٿيو،
گهڙي وٺان ته نظر منهنجي ۾ حرام ٿئي.

ڪُچون ته ڪوڪ ٿئي، ڪَنَ ڪدي وجهون ڪن جا،
نه تا ڪُچون ته پري بزم تي مقام ٿئي.

اجا به ڪاٺ جي ڪُرسيءَ جي پٺي هلي پُوڃا،
اجا پيو لات، مناٺن جو احترام ٿئي.

خدا اوهان جي اميري اوهانکي بخش ڪري،
اسان گهرون تا غريبيءَ جو اختتام ٿئي.

پَني پَني تي هدايت لکي ته چا تي پيو،
نظر نظر ۾ شرافت جو اهتمام ٿئي.

وڏو سياڳ، جو آزادگي ملي ويئي،
وڏو نياڳ، غلامي نه تي غلام ٿئي.

چوي ٿي دل ته جزا ۽ سزا هتي ڏسجي،
وڏي قيام ڪان اڳ ۾ به ڪا قيام ٿئي.

به تي اکر ته پچاڙي ڏسي چيو" استاد،"
الف، تي، ٽوٽ سڪو، عين، ميم، لام ٿئي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سُورن تي سُورِ اسين آهيون،
پُورن تي پُورَ اسين آهيون.

جيئڻ جي جنڊ ۾ سوگها،
دنيا کان دور اسين آهيون.

غم کانسوا، گذر کونهي،
ڳٽين ۾ چور اسين آهيون.

ڏاڙيل، چور ۽ خوني،
ظاهر ضرور، اسين آهيون.

انسان ذات تي ڌبو،
جي هان، حضور، اسين آهيون.

شدّاد جي بهشتن جا،
رازا، مزور اسين آهيون.

اونداهين جي پاڪر ۾،
بي هوش نُور اسين آهيون.

"استاد" سڀ سزا آهي،
جو بي شعور اسين آهيون.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner
Jeay Sindh

زهر- اڪسير زندگي آهي،
جنهنجو هر غم ٻہ هڪ خوشي آهي.

بيٺو تيشا هٿي، همالي ڪي،
هي ڪوئي سر ڦريو ڪمي آهي.

زندگي جاودان هجي ٻہ ڪٺي،
حال في الحال هي گهڙي آهي.

پير مهتيوس، من اٿي انصاف!
موت ناهيس پر غشي آهي.

موت، سان راند تو ڪري وينو.
ڪيڏو معصوم آدمي آهي!

شاعري سان ٻہ سوچ، سوز پري،
ذات آهي، خدا ڏني آهي.

خود فريبي نہ چؤ اڙي "استاد".
آس الله ۾ وڏي آهي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڇا سوچ، ڇا قياس آهي؟
(ڪيڏي نہ دل، اداس آهي!)

اڄ ڄڻ زمين شمع آهي،
ان تي فلڪ گلاس آهي-
(ڪيڏي نہ دل اداس آهي!)

ڪيڏو دماغ، ڪيڏي دل!
اڄ ڏيڏ سير ماس آهي-
(ڪيڏي نہ دل اداس آهي!)

ڇو توبهون وهيءَ سوچيون؟
ڇو ڇوڏهين، اماس آهي-
(ڪيڏي نہ دل اداس آهي!)

ڇو زندگيءَ جي سبڪي ۾
هيڏو وڏو هراس آهي؟،
(ڪيڏي نہ دل اداس آهي!)

منزل تہ ڪانہ تي ڏسجي،
هڪ خال آس پاس آهي-
(ڪيڏي نہ دل اداس آهي!)

جي عقل بي ادب نڪتو،
تہ بہ عشق کي شناس آهي-
(ڪيڏي نہ دل اداس آهي!)

هر شئي صفا نراس آهي،
پر آس کي تہ آس آهي-
(ڪيڏي نہ دل اداس آهي!)

ڪنهن اڻ ڏٺي لقا جي لئہ،
"استاد" تي اڪاس آهي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

زندگي برباد، ڪو ڏسي منهنجي!
سادگي آباد، ڪو ڏسي منهنجي!

جنهن ڪيو برباد، تنهن ستمگر لئہ،
روز زنده آباد،ڪو ڏسي منهنجي!

وار وار آهي اُيو، زبان خاموش،
جدّت - فرياد، ڪو ڏسي منهنجي!

برق تي تو آشيان بنايان پيو،
قوّت - ايجاد، ڪو ڏسي منهنجي!

ڀاڙ ڪوٺيان تو پيو پهاڙن جي،
همتَ- فرهاد، ڪو ڏسي منهنجي!

موت ڪان وهلور، زندگي ڪان ڪک،
فطرت-آزاد، ڪو ڏسي منهنجي!

آشيان ۾ رات ڏينهن هوندي آهي،
ڪاش، دل، صيّاد، ڪو ڏسي منهنجي!

دوربيني فڪر جي ڪٿي ان ۾،
شاعري، "استاد"، ڪو ڏسي منهنجي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

طبيعت بي وفا، ڪٿان آڻيون؟
نئين دل، دلربا، ڪٿان آڻيون؟

اسان ڪوشش ڪئي، ڪٿي قسمت!
دوا آئي، شفا ڪٿان آڻيون؟

چون ٿا” خوش رهو“، خوشي يارو!
نه جي هرندي يلا ڪٿان آڻيون؟

ٻڌڻ جي تون به تو چڱين يا ربّ!
پيو آخر خدا، ڪٿان آڻيون؟

بجا آداب سب، مگر ساقي!
بنا پيتي نشا ڪٿان آڻيون؟

اصول- ابتدا ئي گهر آهي،
ثبوت - انتها ڪٿان آڻيون؟

دليون ”استاد“ جا نه تڙپائي،
آها آهه ۽ نوا، ڪٿان آڻيون؟

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪير ٻڌي پنهنجا پيغام،
ڪير پِئي جيئڻ جا جام!

ڪير ڪري آزاد اڏام،
ڪير چني وهمن جا دام؟

ڪير مٽي مڙسن جا نام!
موت هٽان تو توسان هام!

عشق ڪڏهن مرٽو ئي ناهي،
حُسن ڪري ويٺو انجام.

وقت جي ٻار ڪي ڇا ماپيندا،
تويا ٻٽجي صبح ۽ شام.

دارا پارا ٿي ويا ڏوڙ،
ڏوم، ڏمان ڏم ساڳي ڏام.

دور بشر جي منزل آهه،
چند سندس آ پهرين گام.

وارث واپس وئندا نيٺ،
سنڌ سڳوري جڻ ڪي سام.

فڪر، تخيّل: عرش عظيم،
شعر تين " استاد" الهام.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

"ڪالهہ" ڪتيسين هيبت ناڪ،
"اڄ" بہ وڃايا وَهُ جو واڪ!

آهي مرهم جي اميّد،
يا تہ "سياٽي" چِڪندا چاڪ.

پل پل، گهڙيون: گهٽيون، گهيڙ،
فڪر، تخيلَ ٻئي رولاڪ.

ماٺهو مٽيءَ جو پتلو پر،
ڪاڪا خوشبو واري خاڪ.

ڇو ٿو روئين بادل يار!
ٻجلي تو وٽ آ ٻيباڪ.

غاصب ٿيندا رهندا غرق،
ٿر جا وسندا ساڱيا ٿاڪَ.

شملو آهي، شاعر، شعر،
باقي "استاد" آهي ماڪ.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

رات ڪٽي آئي اڌ رات،
مون ڏي "سوچڻ" جي سوغات.

ڪچ ۾ ڏاهپ - ڏينهن ڏنائين،
هٿ ۾ پُرجهڻ جي پرڀات.

گهگهه اونداهين ڏي جو گهوريان،
جوت ڪري پئي مُرڪي، "جهات"!

اوڏهن تاڻن تانگهه لڳي ٿي،
جيڏهن آئي ڏاهپ، ذات.

ڇڻن گهڙين جي ڇهه ڀِهه ڪي ڇو،
سوچي سوچي ڏيون سڪرات.

ڇڻن گهڙين ڀرڪهڙي ڇُرپر -
چوڪو- چاهت- اڏرڻ - لات!

بوڙئي جهڙي عمر مليسين،
سمنڊن جيڏا ير جذبات!

پريت جو پيالو پيءُ ۽ جيءُ،
ڳهلا، ڳول نہ آب حيات.

تنهنجو هي انداز "استاد"،
توبه، منهنجي ناهي بات!

●

مس مس تي آ سوچ سجاڳ،
وهم سياڳ ۽ وهم نياڳ.

انسانيّت زنده باد!
باقي تون مان ڏوڙ ۽ ڏاڳ.

انساني فطرت کي داد!
غارون گهر ۽ زهرو ماڳ.

دوزخ کي ڏڙڪو ٿي سمجهون-
پر هي ايتر بر جي آڳ؟

بستي بستي بيٺي چرڪي،
موت چڏيو آ ڪنهن چڙواڳ؟

روح ۽ ربّ تي کهڙي راءِ:
جهاڳيندو هي ڪير اجهاڳ!

ڪير پروڙي، پُرجهي پُونجهه-
ڪنهنکي معلوم آهه مهاڳ؟

هستي جو دريا "استاد":
ٽيپو ٽيپو آهه اوهاڳ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سامهون سختين جي بوڇاڙ،
آڏو خالي دل جي آڙ.

ڪوٺيو ڪوٺيو، ٺڪريءَ ٺي!
پاپين جي هوندي آ پاڙ.

ٻچڙن جي ٻولڻ تي روڪ،
ڪيڏي جيجل سان ٿي جاڙ.

انساني حقن جو خون----!
ناحق - زورو- گهوڙا - ڌاڙ!!

آئيندي جي هٿ جو کيل،
حال هميشه سمجهي ڊاڙ.

آهي ڪو "استاد" علاج؟
بند ٿئي رڳ رڳ جي راڙ.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪير آرامي-- ڪير آتو،
ڪنهنجو درد نہ ڪنهن چاتو.

هڪ پيرو پيو پرَ بہ ڪتيائين،
هاٺي مري وياسين، ماتو!

ترَ تي آ، مارن تي ناهي،
خان عمر، تنهنجو ڪاتو.

ڪنگرو ڪنگرو بيٺو مُرڪي،
پٽ پٽ آهي اوراتو.

حَدَ اُفق جان دوڪو آهي،
هيٺ- مٿانهين جو ناتو.

راند رچائي آهِ زماني،
ڪنهن ڪاپايو، ڪو ڪاتو.

مستن لئہ معراج نہ تي پئي،
سُوري سوچي آ جاتو.

محفل ٿڙڪي، ميڪش ٿڪيا،
پير الائي ڪنهن پاتو!

دنيا - انسان: گهُر ۽ ياتي،
ڪنهنڪي ڏيان پر پاراتو!

ايڏو هي استاد نہ آهي،
جيڏو سچ سمجهيو آ تو.

Scanned with CamScanner
Jeay Sindh

درد بنا دل چڻ ڪوڪو-
پيار بنا ماڻهو پوپو.

ڪار چنيسر پارا ڪوڙ،
ڪير دلاور ٿئي دودو.

اڪين تي سڀ آدم- چايا-
دل جو دلبر آ ڪوڪو.

ڏاڳها - ڏاڍا، ڏاريا اڄ ٻيي،
اڄ ٻيي ٻڌجي پئي وو وو.

اڄ تہ اجاري ٿر تي بادل-
مون سان گڏجي ٿورو رو.

هڪ هڪ بر تي لڪ لڪ ضايع-
”مائي بابا هڪ ڍوڍو“.

اڪيون ڦوٿاري تي دنيا-
وقت ڏئي ٿو جيئڻ گهوگهو.

تنهنجو ايڏو عزم”استاد“-
گهبرائين ٿو پيو، ’چو چو‘.

●

Scanned with CamScanner

درد بنا دل چڻ ڪوڪو-
پيار بنا ماڻهو پوپو.

ڪار چنيسر پارا ڪوڙ.
ڪير دلاور ٽئي دودو.

اکين تي سڀ آدم- ڄايا-
دل جو دلبر آ ڪوڪو.

ڏاکڙا - ڏاڍا. ڏاريا اڄ پڻ،
اڄ پڻ ٻڌجي پٽي وو وو.

اڄ تہ اڄاري نر تي بادل-
مون سان گڏجي تورو رو.

هڪ هڪ ٻر تي لک لک ضايع-
"مائي بابا هڪ ڊوڊو".

اکيون ڦوٽاري تي دنيا-
وقت ڏئي تو جيئڻ ڳهوڳهو.

تنهنجو ايڏو عزم "استاد"-
گهبرائين تو پيو. 'چو چو'.

●

Jeay Sindh

ڪن، ڪن، هڪڙو آڪيرو،
دَمَ دَمَ جو جت واهيرو.

وقت، ازل کان ورتو آهي،
جوت ۽ اونده آڏيرو.

مستقبل جو طوبيٰ دور،
ڪم ۾ اڄ جو ڪانڌيرو.

ڪا مُنهن تي مَنَ ڪيرَ اچي.
من جو دريا مانيرو.

ڏيري ڏيري درد نہ ڏوڻ،
چوهو چوهو ڏي چيرو.

ڪھڙو وقت اچي اگھندو،
ماحولن جو مُنهن ميرو.

ساڙي تو ير ساڙي تو،
چاٽڻ وارن کي چيرو.

ليڪ ازل ۽ ليڪ ابد،
من-مرڪز تي ڪو گھيرو.

آئي ڪو " استاد" وجهي!
پهرين ڦرهي ۾ ڦيرو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جدت جي نموني سان سوچي ۽ سچَ چئي ڦاٿا آهيون،
الله غني، ڪهڙن مِهڻن ۾ اچي ڦاٿا آهيون.

مالهي جي نظر، گلچين جي نظر، ايندڙ جي نظر، ويندڙ جي نظر،
ڪنهن گل جان اجڙيل گلشن ۾ بي وقت ٽِڙي ڦاٿا آهيون.

هيڏهن ڦوڪا، هيڏهن جهونڪا، هوڏهن چوها، هوڏنهن طوفان،
اونداهه جي ڪاري سيني تي هيڪر ته ٻَري ڦاٿا آهيون.

ڪن گز چوڙيا، ڪن تير اُڇليا، ڪن دام آندا، ڪن دوناليون،
پيڄرن کي ڪري پُرزا پُرزا، آزاد اُڏي ڦاٿا آهيون.

واعظ به رُنو، پنڊت به رُنو، آقا به رُنو، ڪهڙو نه رُنو،
انسان جي لئه حقَ انساني، والله ڳهِري ڦاٿا آهيون.

سڪرات ۾ آ تي بند زبان، جيجل تي مري، جيجل جي لئه،
هڪ دانهن ڪرڻ جي بدلي ۾ بس باغي ٿي ڦاٿا آهيون.

بلبل جي چَهڪ پيرو چوريو، موتئي جي مهڪ گلچين آندو،
"استاد" اسان جو ڏوهه نه آهي شعر لکي ڦاٿا آهيون.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڏڄڻا ماڻهو : ياڙي تي جلاد گهرايون بيٺا هِن،
سورهيه ماڻهو : پيڙيون پايون، سيس سهايون بيٺا هِن.

ڦورو ماڻهو : سڀ ڪجهه ڦريون پوءِ به ڦرڻ لئه ڦيرا ڏين،
ڦريل ماڻهو : پيو تہ چڙيو پر ديس ڦرايون بيٺا هِن.

ڪُوڙا ماڻهو : ڪوڙ نسورو، اينڊز ويندڙ کي آڇن،
سچا ماڻهو : سورهن آنا سچ لڪايون بيٺا هِن.

پورا ماڻهو : پيڪيون ڏيئي، سياڻن کي ٿا سمجهائين،
سياڻا ماڻهو: سڀ ڪجهه سمجهيون وات سبايون بيٺا هِن.

ڏوڏا ماڻهو: هٿ ۾ قرآن، ڪڇ ۾ ڪاتيون ۽ چاقون،
ڏوليا ماڻهو : هٿ ۾ ڏاڪڻون نيڻ وِڇايون بيٺا هن.

رهزن ماڻهو : بگهڙن وانگون توليون ٺاهيون، روڪن راهون،
رهبر ماڻهو : هرڻين وانگر نيڻ ٽمايون بيٺا هِن.

هلڪا ماڻهو : ڪڪرن وانگر چوٽ چڙهي گجڪارون ڪن،
ڳورا ماڻهو : جبلن وانگر ساهہ سُڪايون بيٺا هِن.

شاهي ماڻهو : پاڻ وٺايون، ڇا نہ وڃايون ويٺا هِن،
شاعر ماڻهو : شان اڇا "استاد" بچايون بيٺا هِن.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جن وٽ پورهيو، پيار، صداقت، سي ويڳاڻا ڇو؟
جن وٽ داتا، چاٽا، ناٽا، سي سڀ راڻا ڇو؟

ديس ۾ آهيون جڻ پرديسي، گهر هوندي بي گهر،
ٿورا هن تي، آڌو تن جي نيڻ نماڻا ڇو!

ماڻهو ماڻهوءَ کي پيو پيڙي، پيڙ هلي ٿي پئي،
هرکو خاڪي، تيو آ چاڪي، گهر گهر گهاڻا ڇو!

جنهن کجهه چاتو، سو جڻ ڦاٿو، "ڦٽ ڦٽ" ڦٽڪي پيو،
سڀ کجهه سمجهي، چاٽي واٽي، مان کجهه چاڻا ڇو!

ڪاڪ ۾ دنيا، مومل دنيا، راڻو پڻ دنيا،
پڳلي، تنهنجا پنهنجي سر سان ماڻا ٽاڻا ڇو!

هرهڪ ڏينهن هزارين ڌاڪيا، ٿاهي ٿي هر مِل،
انڪ- اکهاڙا، جن نہ ڏڪايا سي آڏاڻا ڇو؟

"ايندو ايندو"، مان بہ چوان ٿو، پر ڪڏهين ايندو؟
محشر جي آثارن جهڙا هي هاواڻا ڇو!

ڪو تہ سبب آ، ڪو تہ غضب آ، ورنہ ائين "استاد"،
ڪاڏا ڪائين، ڇُهنديون پائن هنڌ وهاڻا ڇو.

ڪجھ جاچ ڪبي، ڪجھ سوچ ڪبي، ڪجھ ماٺ ڪبي، ڪجھ شور ڪبو،
ڪجھ هوش ڪبو، ڪجھ جوش ڪبو، ڪجھ غور ڪبو، ڪجھ زور ڪبو.

هر حالت ۾، هر صورت ۾، هِن حالت کي هوئڻ ڪرڻو آ-
جي هيئڻ نہ ٿيو، پو هوئڻ ڪبو، جي هوئڻ نہ ٿيو ڪجھ اور ڪبو.

جو ظلم سان جاري جنگ رکي، سو انسان ابن- انسان آ-
جو ظلم سهي، ڪجھ ڪين ڪُڇي، سو ڍور آهي سو ڍور ڪبو.

جو ديو هجي ڪوهہ قاف پڇي، جو آهہ فرشتو عرش وڃي-
ماڻهن ۾ جيڪو ماڻهو آ، هن محفل جو سو مور ڪبو.

جو ڪالھ هيو سو اڄ ناهي، جو اڄ آ سو نہ سُڀان هوندو،
ڪلھ دور هيو، اڄ دور ٻيو، هر دور مٿان نئون دورڪبو.

"استاد" اسان ڪان ڪو نہ ڏڄي، هڪ ڳالھ سوا ٻيو ڪجھ نہ ڪبو،
جو ڀاڳيو سو ڀاڳيو رهندو، جو چور آهي سو چور ڪبو.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڏکو نہ تہ يار پويان اڳ ڪيڏي ويندا،
اسانکي ڏوڙ اکين ۾ وجهي ويندا.

سنيالي ڊوڙجو، رستو ڏکيو آهي!
جي ٿاٻڙيا، ڪِري، چِيچي مري ويندا.

اٽل قانون قدرت جو ٻُڌي ڇڏيو-
وڌيا وڌندا، هٽيا جيڪي هٽي ويندا.

اُهي چڙهندا، اُهي وسندا، اُهي گجندا،
جي بادل ٿي فضا تي ڇانئجي ويندا.

متان پو چؤ اسان کي ڪنهن چيو ناهي.
چوڻ وارا گلو ڦاڙي چئي ويندا.

پريو پاريو، ڏيئي مان آ ڏيئو پرندو-
ائين اونداهه جا لاشا سڙي ويندا.

زمانو تو ڏسڻ چاهي ڇتاييتي-
پتو پوندو جڏهن پيچي پڄي ويندا.

خلائي دور آ، ويهين صدي آهي-
جي ماضي ۾ لِڪا پوسانئجي ويندا.

حقيقت ۽ جهالت جو ٻہ- واٽو آ-
جي وهمن ۾ ويجي ڦاٿا وَڃي ويندا.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سنڌ سانئڻ، شعر توتي ٺاهٽا ٿم،
جهنگ جهر ۾، محفلن ۾ ڳائٽا ٿم.

جنهن زبان مونکي ڏني آهي زبان-
ان زبان جا نيث ٿورا لاهٽا ٿم.

رات جيکي ”شاهه“ ڏوراپا ڏنا،
سنڌ جي هر سَنڌ ۾ پهچائٽا ٿم.

جن مِٺن ماڻهن سان گڏ ڪاڏم مِٺا،
تن سان گڏجي زهر ڪوڙا ڪاٽٽا اٿم.

ڪفر سمجهو يا اهو اسلام ٿيو،
پاڻ ۾ پائر سڳا پرچائٽا ٿم.

ديس جي دريا ۽ ڌرتي جو قسم-
ديس جا ماڻهو ٻکيا ڏارائٽا ٿم.

موت جي ننڊ آهه منهنجي شهر کي-
ڳوٺ جون ڳليون، ڳلا جاڳاٽا ٿم.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

کيتن ۾ سنج، چشمن ۾ اُڃ، ھي کھڙي رُڃ، سوچون پيا.
نينھن نرالا، حال اٻالا، جان جوالا، پڙڪون پيا.

چارا سوڙھا، آڏو لوڙھا، سُونھان پوڙھا پير ۽ مير.
وڪ وڪ تاپا، ڌِٻ ڌِٻ ڌاپا، پگ پگ پتڪون، پلجون پيا.

ديس انھن وٽ دلبو آھي- قوم نسورو دوکو آھي-
تن کوکن ۾ ڪا شيءِ ناھي، جن کي سڀکي سمجھون پيا.

ڪنھنجي تجلي تي ھرکياسين- ڪنھنجي ٻڪي تي ٻنبلياسين-
ھيرو سمجھي جنھنکي جنھنکي سوديوسين، رت روئون پيا.

ڪن ان جھولي آجي آھي- ڪن باسي نوپي. رومال-
نندڙن نندڙن ٻارن وانگر ڪيڏو سولو سرچون پيا.

رات پتيائون سڀ ڪنيڙائيون، ڏينھن ڇنائون ويھي ڏور-
ڪيئن اڏامون، سامھون لامون، ڏسيو ڪامون، تڙپون پيا.

ھيءَ ھنن جي- ھِيءَ ھُنن جي ھُوءَ ھنن جي ميراث آ-
سوچڻ وارا، لوچڻ وارا، پنھنجي دنيا ڳوليون پيا.

سنڌ کي جيجل ماءُ سڏيندي - سنڌي سنڌي ياءُ سڏيندي-
جڻ تہ وڏو ڪو، ڏوھ ڪجي ٿو، ڏوھين وانگر ڏنيجون پيا.

ڪي کُھرائي، ڪي ڪنبائي، سنڌ بچائي آياسين-
چھرا چچريل، سينا زخميل، پگھريل پگھريل-مرڪون پيا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

محفل ڏي اچو ڪِلندا ڪِلندا. مقتل ڏي هلو گجندا گجندا.
دنيا جا ستم سهندا سهندا. منزل ڏي هلو وڌندا وڌندا.

هڪ اونداهي، ٻيو گمراهي. ٿيون وڪ وڪ تي ويري واهي-
جيئي جيئي چوندا چوندا- هڪ ٻئي مان وجهو پرندا پرندا.

ٽيپوٽيپو گڏجي ٿيندو، چشما، نالا، واهڙ، دريا-
بادل تي هلو وسندا وسندا. دريا تي هلو وهندا وهندا.

سچا سچا ٿيندا ويندا. ڪوڙا ٿيندا ويندا-
سچ جا ٻيڙا لڏندا لمندا- ترَ ڏي هلندا ترندا ترندا.

هي قدرت ڏاڍي سخت آهي- هت دير آهي انڌير نه آ.
جن راڙيو سي رڙندا رڙندا- جن ڏاريو سي ڏرندا ڏرندا.

هن ٻاجهاري ٻوليءَ جو سنهن - ۽ جيجل جي لوليءَ جو سنهن-
سِنڌي، سنڌي لکندا لکندا- سنڌي، سنڌي پڙهندا پڙهندا.

دودو، هوشو هونئن ڪجهه ناهن- هِي سنڌ جيئي سيڪجهه آهن.
تاريخ ۾ سي جيئندا جيئندا- ميدان ۾ جي مرندا مرندا.

هر ويري، ڪيريءَ ڍيري آ- هر ساٿي، هاٿيءَ ڇاتي آ.
غيرن ڪان ذرا ڇڄندا ڇڄندا- پنهنجن کي وجهو ڪٽندا ڪٽندا.

سنڌي ڏاڍا غيوَر آهن- هن مستي تي مغرور آهن-
جنهن ڌرتيءَ تي ڄمندا، پلندا- تنهن ڌرتيءَ لئه لڙندا مرندا.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سنڌ سان اهڙي جند اڙي جو پيا دل واڙا وسري ويا،
جنهن سنڌ، سدائين جيئي، پيا سڀ نعرا وسري ويا.

سنڌو، ٻارڻ، منڇر، ڪينجهر، موں لئه آهن آب حيات.
نيل ۽ دجله، گنگا- جمنا، پوتر ڏارا وسري ويا.

خالد رستم، پورس، ارجن سورهيه سڏجن سڀ سالار،
دودي ڪي دل داد ڏنو ۽ ٻـ هاڪارا وسري ويا.

جيئي پنهنجو سنڌ جو سائين، لائون لال لطيف سدائين،
آڙي پاڙي وارا شاعر، ڏاڍا پيارا وسري ويا.

شام شفق جي رنگينيءَ ۾ ”سهڻو“ ماڙهو“ ۽ هالار،
گل ڳاڙهن محبوبن جا محبوب نظارا وسري ويا.

نظم جو حصو

وڏيون نظمون

* ڏوراپو ... ... (١٩٦٣) ٻئي نظمون قلندر شهباز جي
* موسيٰ ۽ عصا جي آمد آ (١٩٦٤) عرس تي پڙهيون ويون.
* لاش ... ... (١٩٦٤)
* عيّاش ... ... (١٩٦٤)
* واقعو ... ... (١٩٦٥)

ننڍيون نظمون

* هي عمر اڙي پيت ... ...
* پنڌ پري ۽ منزل ڏور... ...
* قوم جي نئين زندگي.... ....
* وطن ... ...
* تُوهر ... ...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

* مان بہ جڻ ٻار ئي آهيان.....
* تنبيهہ ... ...
* سوچيندڙ سوچو ....
* اي ڪاش جهڙ هجان ها ...
* شاعر ... ...
* دل چوي ٿي ... ...
* امن ضروري ... ...
* هي سنڌ ... ...
* دعا ... ...
* هلي چو نہ من چنبڙ هاڻي وسايون
* اچو پنهنجي ڌرتي کي ڪو رنگ لايون
* پيغام ... ...
* شيشو آخر شيشو آهي......
* ماشاءالله ! ... ...
* زمانو اڪ جي ماڪي آ.... ...
* شڪست موت کي ڏيون....
* ڪيترا انسان ... ...
* اندر آڳ تہ ٻاهر ماڪ ... ...
* هاڻي چا چا ڪرڻو آهي ......
* پاڳل آهين ... ...
* منهنجي امان - تنهنجي زبان.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڏوراپو

قوم جي پاران قلندر هڪڙو ڏوراپو ڏيان ؟
سنڌ تنهنجي ناھ او شهباز، ساڃي، ڇا چوان!
قادر- قدرت اُهو ساڃيو رسول - دو جهان،
دين ۽ ايمان ساڃيو، ملڪ جي ساڃي زبان،
پيلو پيلو سجَ ساڃيو نيلو نيلو آسمان،
هي زمين سر سبز ساڃي، زيب ور ساڃيو جهان،
ڳوٺ بستيون ساڃيون، ساڃيا مڪين ساڃيا مڪان،
بس اُهي ساڃيا ٿي سنڌي آهيون سائين، اسان،
سنڌ تنهنجي ناھ او شهباز، ساڃي، ڇا چوان!
تـــون اُهـو ساڃيو قلندر مست، شاه- عارفان،

مقبرو تنهنجو اهو ٿي جان- جان- عاشقان،
زيب دستار- فضيلت، چوڏهين جي چنڊ جان،
صد غلاف آهن طريقت جا ڍڪيا تو بي گمان،
در- حقيقت آهه، تنهنجو در، براءِ سالڪان،
معرفت جو ماڳ آهي، تنهنجو اعليٰ آستان،
گهنڊ ۽ گهڙيال ساڃيا، مست تنهنجي در اڳيان،
تنهنجو ساڃيو سرزمين - سنڌ تي اوچو نشان،
تنهنجا ساڃيا ٿي قلندر، ٿا لڱن نعرا عيان،
تون اهو ساڃيو قلندر مست، شاهه - عارفان،
سنڌ تنهنجي ناھ او شهباز، ساڃي، ڇا چوان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سنڌ جو اولهه اهو ئي آهه ساڳيو جابلو،
ڪو ڏسي هالار ڏي، ڪيڏو نه آهي خوبرو!
سام جو جيڏي مهل آهي ڪندو سينگار هو،
ڏاڙهيارو، ڪيرتر، هينان پڳو نوڙو، ڪرو،
ٻپ سپن کان سرس، جنهن ۾ پيار ۽ الفت جي ٻو،
داستان سسئي- پنهون جو، جنهن ۾ پکريل جدر سو،
سنڌ جي هڪ سورمي، غيور عورت، نيڪ خو،
پنهنجي ور ۽ ”حق“ پنهنجي لاءِ جنهنجي جستجو،
ڏونگرن ۽ برپٽن سان ۽ مرن سان دوبدو،
ڪابه مشڪل ڪانه بيني، همٿن جي روبرو،
....
سنڌ ۽ سسئي جي حالت آهه ساڳي هوبهو،
هنکي پنهنجن مان لڳي، هن جا به پنهنجا ٿيا عدو،
ڏونگرن جا ڏاڍ هن سان، ڪوڙ هن جا اڻ سهو،
هو عمل هن وٽ مگر هِت عزم ئي ٿي ويو رفو،
ڪوششون بي روح پنهنجون، ڄڻ نمازون بي وضو،
نام ادم ۽ عمل، بيڪارخالي آرزو،
سنڌ جو اولهه اهو ئي آهه ساڳيو جابلو،
سنڌ تنهنجي نام او شهباز، ساڳي، ڇا چوان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سنڌ جي هيٺان اُهيئي بحر تي نظرون پـون.
واءُ ٿي ڇوليون اٿن ۽ چنڊ تي ويرون چڙهن.
ڪالهہ ڪالهوڙي اِتي مظلوم ڪي ڦرجي ويجن.
ڪنهن مجاهد جو اچڻ. آزاديون تن لئہ ٿين.

....

موروڙي جي پاڻرن جان جي تڪڙ ۽ هوڏ ڪن.
پاڻرن جو جي ڇوڙڻ ۽ مت نہ ٿا هرگز وٺن.
هُوترائي. هُوڙهہ سان. جي پاڻواٽون وک کڻن.
سي اوس ڪائن. خطا. لوڙي سزا. آخر مرن.

....

لوڪ سارو ڳولجي پاڻر نہ ٿا اهڙا ملن.
پاڻرن جي لاءِ ڪي هن ريت سورهيہ سرڏين.
مرد جيڪي مرد سي ڪمزوريون ڪاٽي ڏسن.
عقل جا اوزار لائي. ٿا ڪمر همت ٻڌن.
"مور" وانگر. مانگرن جا پيٽ ٿا ڦاڙي وڃهن.
همتون ۽ غيرتون. انسان سان شامل هجن.
ڪاميابيون. ڪامرانيون. ٿيون قدم پاڻهي چمن.
سنڌ جا هي سورما ساري جهان ڪي ٿا چون:
"مرد ٿي جيڪي مَرن ٿا. نام ٿا تن جا جين".
سنڌ جي هيٺان اُهيئي بحر تي نظرون پون.
سنڌ تنهنجي ناهہ او شهباز. ساڳي. چا چوان!

سنڌ جي اوير- ڏکڻ کي "وارياسو" ٿا چون.
هِت ڪڏهن موجون مزا ۽ هِت ڪڏهن فاقا ڪرن.
هِت ڪڏهن جهولا، جهڪون ۽ هت ڪڏهن بادل وسن.
هِت ڪڏهن ويران ڊپون ۽ هت ڪڏهن گلشن، چمن.
شان هنجو آ وڏايو، ماروي جي جهوپڙن.
جهوپڙا، جن تان لکين محلات، ماڙيون گهورجن.
جهوپڙا، جن ۾ شرافت جا ڏيا روشن رهن.
جهوپڙا، جن ۾ صداقت جا پتنگا ٿا پلن.
جن ۾ الفت جون هوائون صاف ۽ تازيون لڳن.
جن ۾ چانئون ۽ اُسون، انسانيت جون ٿيون اڇن.
جيوڙا شيطانيت جا خود بخود مرندا وڃن.

....

مارئي جهڙيون ستيون، سرويچ، شل ڪنهنکي ڇمن!
جي اباڻن جي، اباڻن جي ڪکن جي، لڄ رکن.
جي پٽون پنهنجون پلائي، ڪين محلاتون وٺن.
ناز پنهنجي پيءُ جو ۽ ماءُ جو، فخر- وطن.
صورتون جن جون ڏسي، حورون بهشتن ۾ لڪن.
سيرتون اهڙيون جو خود اهل- فلک وه واه ڪن!
غيرتون جن جون زمين کان آسمان تائين هجن.
همّتون جن جون همالي جو جگر ڏاري وجهن.
پنهنجي عزّت لئہ جيئڻ ۽ پنهنجي عزت لئہ مرن.
سنڌ جي اوير - ڏکڻ کي " وارياسو " ٿا چون.
سنڌ تنهنجي نامِ او شهباز، ساڳي، ڇا چوان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سنڌ جو وچ ڪونجي ساڳيو " وچولو" تو سدا.
سنڌ ساري جي ثقافت جو هي آئينو صفا.
مرڪز- علم و ادب، سر چشمہ- فيض و سخا.
جت "درازي مست " جو مشهور منصوري لقا.
"سروري درگاهہ"، دائم منبع- نور- هدا.
پيت ڏٺي ڄائو هتي جا ڀاڳ ڪيڏا ٿيا وڏا!
شاه، فخر- سنڌ، فخر - پاڪ، فخر- ايشيا،
جو نہ مان صدقو ٿيان، تنهنجي سخا تان ساقيا!
جام تو انسانيت جا، ذات انسان کي ڏنا!
تو چيا شاهہ- سخن، گفتا پڪا، نڪتا سچا!
هاءِ، جو دل سان هنڊائن، ڪاش، آدم جا ٻچا!!
"سون تي چو سيڻ متجن" تنهنجا ڏوراپا ٽِڪا.
"مارويون چو قيد رڪجن"، حيف عمرن تي اُها.
"جهوپڙا محلين نہ متجن" کهہ اِهي سودا ڪَچا.
"چا تتي ۽ چا ٿڌي ۾ ڪاهہ"، تنهنجا مشورا.
"اي سنڌ اٿ جاڳ" هيءَ تنهنجي سجاڳي جي صدا.
"جي کهڙيا سيئي چڙهيا"، هي همٿون، هي ڀروسا.
"مٺي متي مهراڻ ۾ ٽپ" بس توڪل برخدا.
سنڌ جي شادابين لئہ، تو گهري دل سان دعا.
امن ۽ آسودگي عالم جي، تنهنجي مدّعا.
مرحبا، اي امن جا پيغامبر، صد مرحبا!!
سنڌ جو وچ ڪونجي ساڳيو" وچولو" تو سدا.
سنڌ تنهنجي ناهہ او شهباز، ساڳي، چا چوان!

سنڌ جو اترين حصو آهي اهو ساڳيو "سرو"،
سنڌ جي سر جي مٿان هيءُ تاج آ قدرت رکيو.
سنڌ لئه سنڌو نديءَ جو آهه دروازو اهو.
سر سنئون آهي سدائين، بلڪ سر کان بي مٿو.
....
سنڌ ساري لاءِ "معصومي منارو" سوجهرو،
ديس جي تاريخ تي "معصوم" جو تورو وڏو.
آهه پاڙي م سندس هڪ "بيدل" ۽ "بيکس" ٻيو.
ديس - پاڻن کي ٻنهي پيغام انفت جو ڏنو.
هاءِ بدبختي، اسان کان سو سبق وسري ويو.
قوم کي ڪيني ۽ ڪلفت جو اچي ڪيڙو لڳو.
ايڪتا جو فصل، ي "استاد"، ڪاڇي تو پيو.
"چشم- عبرت برڪشا" - اي دوستو، عبرت وٺو!
"حالت - خود رابيين" - بس سنڌ پنهنجي ڏي ڏسو!
"شامت- اعمال- ما" - دهدار هڪٻئي سان لڙو،
"صورت نادر گرفت" - آهي ٻين اڏو جهڪو.
سنڌ جو اترين حصو آهي اهو ساڳيو سرو.
سنڌ تنهنجي نامِ او شهباز، ساڳي، ڇا چوان!

●

Scanned with CamScanner

موسيٰ ۽ عصا جي آمد آ

- در، قصر، شهر- شاهان ٿا ڏکن، ڪنهن مست گدا جي آمد آ،
باطل ٿو ٿهي، بت ٿا چر ڪن، پڪ مرد- خدا جي آمد آ.
- گرمي ۽ گهٽ وڌندي آهي، ناگاهه ڪو طوفان ايندو آ،
گجگوڙ ڪري گجندو آهي اڀ روز، ته باران ايندو آ،
انسان کي ڪاٽڻ لئه جڏهن انسان تي حيوان ايندو آ،
پڌجي ٿو، ان دم نيڪ انسان جي روپ ۾ يزدان ايندو آ،
فرعون جي ڪن چوٽي ته يقين موسيٰ ۽ عصا جي آمد آ،
تڪليف وڌڻ ڪانپوءِ ٿيندي تڪليف ڪشا جي آمد آ.
- انڌير نگر، چربٽ راجا جو دور جڏهن بي ايندو آ.
جو اڳهه مرچون سو اڳهه ڪاڄا، رهزن رهبر هڪ ٿيندو آ،
قاسي جنهنکي پوري نهڪي، قانون انهي کي ڏيندو آ،
قدرت جي رحمت کي ان دم ڪو جوش اچي ئي ويندو آ،
پاسا ٿو زمانو بدلي، الائي همدم، ڇا جي هي آمد آ،
هن دنيا جي ٽي نبض ڏسي، ڪنهن روح افزا جي آمد آ.
- انڌير جي رات ۾ پاڻن جا جهر، ني وٺي بالڪل ٽپ اونداهه،
هٿ هٿ کي بي نه ڏسي ٿو سگهي، گهوڙا ۾ گهگهه ۽ گهپ اونداهه،
"ٻائو ٻائو" آواز ڪري، ڏيچارين تي او شپ اوندهه،
ڪنهنجي قدمن جو آهٽ آ، ڪن ڏيني ٻڌ، ڪر چپ اوندهه،
او اونداهي، جهٽ ڪر لڪ لڪ، تنوير ضيا جي آمد آ،
او ڏائڻ ، ڏوسي، ٻچ ڙي ٻچ رُوءِ- زيبا جي آمد آ.
- اڄ رات گهٽي پڪڙي ليڪن پرڀات جون باڪون، نڪري ويون-
اڀ - يون جي پڪڙيل پاڪر مان سورج جون شاخون نڪري ويون-
سچ سچ تي ويو، حق حق تي ويو، ناحق جون جناخون نڪري ويون-
اڄ جي انسان جي عقل اڳيان وهمن جون سلاخون نڪري ويون-
سڪرات ۾ آهي ظلم، ستم، ان لاءِ قضا جي آمد آ،
مجبور ويون ٿي مجبوريون، آزاد فضا جي آمد آ.
دوزخ ۾ ويو پڙڏول مچي، جو ميدان ۾ جنت ٿي اچي،
ڪائنت رئندي رڙهندي ٿي وڃي، ڪلندي تلندي الفت ٿي اچي،
لک لک واڌايون او دنيا، انسانن ڏي عزّت ٿي اچي،

ٺهڪو، ڳايو، جهولو جهومو، نعمت تي اچي رحمت تي اچي،
تخريب ۽ دغا ويڙهي تي ٽپڙ، تعمير وفا جي آمد آ.
اوباش ادا جي مسند تي مرغوب ادا جي آمد آ.
آفاق کي صبح ۽ شام شفق لبڙن تي لالي تي لائي،
مشڪي تي، مشڪي شب اجرڪ ڦلڙين وارو سر تي پائي،
ڏس سانولڙي پرڀات مکي سُرهاڻ فضا کي مهڪائي،
تي سورهن ئي سينگار ڪري، فطرت سهرا، لاڏا ڳائي،
ڪيڙن مرڻ تي دنيا ماڃي، جان - دنيا جي آمد آ،
آڪاس- ندي راهون تي چمي، ڪنهن راهنما جي آمد آ.
آڙاهه جي شعلن مان ٽيون ڦٽن، بوستان خليلي جون مکڙيون-
فرعون جي فرعوني گهر ۾ نپجن، موسيٰ جهڙيون هستيون-
ڪارين راتين جي پيٽن مان نڪرن پُوريون، سهڻيون صبحون-
جبلن جي سُڪلن سينن مان اڀرن چشما، نديون، نهرون-
سُورين جي لڏندڙ تختن تي حقن جي صدا جي آمد آ.
"ننهن ننهن"جي ڪرندڙ ڪوتن ۾ فاتح "ها ها "جي آمد آ.

●

لاش

(هڪ سچي واقعي تي لکيل)

هڪ طرف هن جي خطا ڦٽڪي پئي-
ٻئي طرف هن جي وفا ڦٽڪي پئي-
ڪا گهڙي ڪن ڇڻ فضا ڦٽڪي پئي.
هڪ سزا وار- سزا ڦٽڪي پئي-
جو ته هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيور ڀاءَ ماري هئي.

قتل ٿيو هو. موت ٿيو. ٿيا ڇا نه ها!
پو به ڪو ماتم نه هو. پٽڪا نه ها!

شور، غل، اوسر نه ها. واڪا نه ها!!
يا حسين ڙي يا حسين، گهوڙا نه ها!!
جو ته هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيور ڀاءَ ماري هئي.

لاش هُن جي ڪي ڪنيائون چُپ چُپات،
چُپ امڙ، چُپ ڀيڻ، چُپ سوٽ ۽ مسات،
ڏينهن هو پر ڇڻ ته هئي بيگاهه رات،
ڪَنَ ها لاشي - ڏٺين ڪي پر نه وات.
جو ته هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيور ڀاءَ ماري هئي.

ڪنهن به هڪڙي اکَ ۾ ڳوڙهو نه هو.
ڪٿ به ڪوڙو ئي مگر سُڏڪو نه هو.
وات تي رسمي سهي. ڪلمو نه هو.
ڪاٺ هو ڪٿ تي مگر لاشو نه هو.
جو ته هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيور ڀاءَ ماري هئي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هو جنازي جي مٿان ميرو لٿو،
ريشمي چادر نہ کو پٽ جو رئو،
ڇا بدن نازڪ ۽ ڇا کهرو ڪٿو!
لاش هي ڪنهن ڪنوار جو آ ڇا پتو؟

جو تہ هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيوَر پاءَ ماري هئي.

هو جنازو جنهن ڪتولي تي ڪنيل،
هو نڪي رنگين، نہ ڪي جنڊي لٿل،
پاهران لڙڪيون پئي نوڙيون ڇنل،
ڇڻ تہ سالن کان هيو اُس ۾ سڙيل.

جو تہ هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيوَر پاءَ ماري هئي.

شهر ۾ گهر گهر هن جي گفتگو،
قتل هن جي جو سو چرچو چار سو،
ڇا رکيو، رمضان، ڇا سوڍو، سَچُو،
ڪنهن پئي لعنت ڪئي، ڪنهن "آخ ٿو"،

جو تہ هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيوَر پاءَ ماري هئي.

مونکي هن جو.... مُنهن کولڻ تہ ڏيو-
مونکي هن جي لاش سان ڀولڻ تہ ڏيو-
مونکي هن جي حال تي روئڻ تہ ڏيو-
مونکي هن جي سُور تي سوچڻ تہ ڏيو-

جو تہ هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيوَر پاءَ ماري هئي.

دل ڇوي ٿي تنهنجي حالت تي رُئان،
تنهنجي جوڀن تنهنجي صورت تي رئان،
تنهجي سيني مان اڙهل رت تي رئان،
هان مگر، کهڙي حقيقت تي رئان،

جو تہ هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيوَر پاءَ ماري هئي.

Jeay Sindh

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

مان ڪيڏانهن پار، تو لئه پينڙي!
تي ويئين وچڙي ولر کان ڪونجڙي،
منهنجي سهڻي، منهنجي مومل مورڙي،
ڪيئن تنهن "ڪاري" ، او پورل، پورڙي،
پيءُ ته هوءَ بدڪار هئي، ڪاري هئي،
پنهنجي هڪ غيور پاءُ ماري هئي.

ڪو ته، من جون ڇاتيون چوسي ۽ ها!
من جي جهولي ۾ ڪري مچهومي به ها!
پاتڙي پوا...... "اماں" بولي به ها!
ڪاش، ڪو ڏس لاءِ ور ڳولي به ها!

ڪنهن کي مان شاباس چوان، رحمت چوان؟
ڪنهن کان مان نفرت ڪريان، لعنت وجهان؟
چو نه حيرت ۾ پوان، عبرت وٺان!
شل خدا بخشش ڪري هردو ڏتان!!

چو ته هوءَ "بالغ" هئي، "ڪنواري" هئي،
۽ انهي "غيور" ، "ويهاري" هئي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

عياش

(هڪ حقيقت)

پاڻهن لوڏيندو ۽ ڏسندو هو لنگهيو،
ڪيترن جي ديد جو مرڪز بڻيو.

چاپئين ڏاڙهي، وڏا شهپر مٿان،
منهن تي ڪافي مونجهه، پو پڻ رعب سان.

هڪ ڏکي بندوق ۽ سنڌيلو هيس،
پڻ ٺپي بندن ٻارو پر پيڊيو هيس.

هن سان گڏ هڪ نينگري نياڻي هئي،
ڇا چوان ڪهڙي ڪي فقير زباڻي سئي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سر اگهاڙو، پيرين اگهاڙا چتڙا هيس،
سي ٻہ ڏاڏا ميرڙا اٿيا هيس.

پيرين اگهاڙا ڏوڙ ۾ هنڌدي هلي-
رڙهہ ستڙ معصومڙي ڪڏندي هلي.

هڪ ئي چولو جان تي پاتل هيس،
سو بہ پڻ يا تہ هنڊان قاتل هيس.

قات ڪاڻ پورو بدن جرڪيو پئي،
پيءُ تي هن روز تي ٺهڪيو پئي.

هيءُ نظارو جڏهن ماڻهن تي ڏٺو،
پوري لارِي کي اچي اچرج لڳو.

ڪيتري معصوم، ابتر حال ڏيءُ!
ڪيترو بي رحم، ۽ عياش پيءُ!!

پوري لاري کي وڏي حيرت ٿئي،
هن جي عياشيءَ مٿان عبرت ٿئي.

ڪن سڏيس "ديوث"، ڪن بي غيرتو،
ڪن چيس بدبخت، ڪن تونڙئون تتو.

ايتري نفرت جي ڪن لعنت ڪيس،
ڪن تہ پرپٺ "ٿو" ڪري، ٿي ٿڪ هنيس.

مان بہ پيو هر هر مٿس نظرون وجهان،
جو نہ هن خود مطلبي کان ڪجھ پڇان.

مون چيس: عياش، ظالم، نابڪار!
پنهنجي پوريار، پنهنجي نياڻيءَ ڏي نهار!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ايترو تڪڙو ٿبو ناهي جناب،
هُن ذرا سوچي ڏنو مونکي جواب.

سر بچائڻ لاءِ هي بندوق آهِ،
سور، بدڪن جي شڪارن لاءِ ناهِ،

امن پنهنجي تَرَ جن آهي الأمان!
ڏينهن پورهيو، رات جو پهرو ڏيان.

جان پنهنجي ، پنهنجي ٻچڙن جي عزيز،
تنهنڪري بندوق آهي هِي عزيز.

سا ٻه منهنجي ناهه، آ ڪمدار جي،
مان "رتنر" آهيان، منهنجي ئي ٿي.

ريڊئي جو رام قصو آ وڏو،
هن جو منهنجي سر ۾ حصو آ وڏو.

روز جي جيڪا ٻه مزدوري اٿم،
ان منجهان اوري نه ڪا پوري اٿم.

اڌ اگهاڙا، اڌ بکيا ٻچڙا ڏسان،
جيئڻ ميجي پاٽي بنان تيئڻ ٿو لڇان.

ان مهل دل ٿي چوي منهن ڏئي وڃا!
زندگيءَ جي ساز کي هٿ سان پڇا.

چو نه ههڙي زندگيءَ کي ماريان!
ڪٿ وڃي اوتار امڙا تاريان.

هڪ ته ڀهراڙيءَ ۾ ميخانو نه آ،
جي هجي، ڪيسي به ڏک آنو نه آ.

"جن" "وسڪي" کي پٽي مستين ڪير،
ويهه، ريما، ينگ، سادي آهه سير.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پنهنجي ڳوٺن ۾ نہ ڪو ناٽڪ نہ کيل،
شهر وڃجي وقت- پيسو- پنڌ- ريل.

... ڇو نہ مهڙي زندگيءَ کي ڏاريان!
ڪٽ وچي اوتار اهڙا تاريان.

تن ٿي اوتارن کي تارڻ لئہ ميان!
ريڊيو ورتو اٿم، من ڪجهہ جيان.

چو جيان، پٿرَ ڪٽيان، ڪاٺي ڪٽان -
اڌ اگهاڙا، اڌ بُکيا ٻچڙا ڏسان-

ڏينهن جو رت کي ڪري پاڻي ڇڏيان-
شام جو ريڊئي جي سازن ۾ سڙان-

رات جو بندوق سان پهرو ڏيان-
صبح جو سڏجان پيو "عياش " مان.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

واقعو

ڪيترن ڏينهن جو گذريل واقعو،
ڪنهن سبب ڪان ياد اچ دل تي پيو.

..... شمار ڊاري ناڪئن لنگر ڪنيو،
“...ل الا توهار” ...و نعرو ...سنيو

مال ۽ سامان سار تمنا هئي
بار ڪان پيڙي، سراپا بار ٿئي،

ڪي مٿس هندو هئا، ڪي مسلمان،
ڪي اُتي پوڙها هئا، ڪي نوجوان.

ڪي پئي عالم ڏٺا، جاهل به ڪي،
ڪي هُئا موڪاڙا، عاقل به ڪي،

ٿي توانا چُست ۽ بيمار ڪي،
ڪي ڏٺا تي شاهه ۽ پينار ڪي،

ٿي هُئا پُورا ته ڪي ڪارا هئا،
ڪي ڪڪا، ڪي سانورا پيارا هئا.

....
....

ڪي پَتن سان پاڻ وندرائڻ لڳا،
ڪي خلا ۾ جهاتيون پائڻ لڳا.

ڪن ۾ موت ۽ حشر جي هئي گفتگو،
ڪن ڪي زندهه حال جي هئي جستجو.

Scanned with CamScanner

ڪن هنيا ٿي ڪونگهرا، ڪن کي ڏڪر،
ڪن ڪئي ويئي ڪناري ڏي نظر.

ڪن ۾ شايد ڪا ڳجهي هئي چونپچون،
ٿي فقط ڳاٿي سان ٿي، نهڪر ۽ هُون.

ڪن جي چَپ تي پيار جي سُر پُر هئي،
ڪن جي ذهن ۽ فڪر ۾ پُرپُر هئي.

ڪن ۾ جدّت ۽ قدامت بحث هو،
ڪن ۾ مذهب ۽ سياست بحث هو.

سيڪڙ پنهنجي حال تي مغرور هو،
هر ڪو پنهنجي طبع کان مجبور هو

سيڪو پنهنجي پنهنجي ڌُن ۾ سو مگن،
ڪين هو ماحول ڏي ڪنهن جو به ڪن.

....

.... مستلي مهراڻ کي مستي هئي،
پيش انجي بحر کي پستي هئي.

سِير جي لهرن ڏنا ٿي ور وڪڙ،
نانگ ڪاريهر ڪندو ڪهڙي تڪڙ.

چا ڪنن ۾ ڪنَ ٻا ڪڙڪا هئا،
چڻ ته عزرائيل جا دڙڪا هئا.

آسمان تي بادلن جي ڏُڪ ڏُڪان،
جڻ ته پيا ها ديو، ديون جي پئيان.

چنڊ جا اپ تي ڪٿي تارو نه هو،
قبر جو هو پيٽ، انڌارو نه هو.

....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

آسمان ۾ برق جو چمڪاٽ ٿيو،
اوچتو ئي اوچتو تڙڪاٽ ٿيو.

موت جو ”مهراڻ“ ۾ طوفان اٿيو،
چرڪ سان گڏ چال، هر انسان اٿيو.

ڪن ٻيڙيءَ جي ڪئي مهاڻن کي هڪل،
ڪيئن ٿا ٻيڙي ڏڪيو، انڌا، مئل!؟

ڪو ريشا ڪو ٻيڙهه سنبالڻ کي لڳو،
ڪو ڪپهڻ ڏي، ڪو مهري ڏي ڀڳو.
....
ڪن سنباريا ونجهه، ڪن ورتي سکان،
ڪي وجهي ٻيٺا ٻيڙي اولي مٿان.

ڪي لڳا ٻيڙي منجهان پاڻي ڪڍڻ،
ڪي ٻُڪن سان ڪي لڳا ٽوپيون ڏيڻ.

ڪن سڏيو پيگوان ۽ ڪن ڪبريا،
ڪن پڙهيو ”ناد- علي، مشڪل ڪشا“.

سيڪو ٻيڙي جي ٻچائڻ ۾ لڳو،
”پنهنجي“ مشڪل کي ٽارڻ ۾ لڳو.
....
جي وٺي ٿي ڪنهن طرف ٻيڙي ٻُڏڪي،
ساهه سيني جو ويهه ٿي جڻ سُڪي.

جي ڪِتي ٻيڙي جي تَرَ ۾ ٽنگ هو،
جڻ ته سيني جي جگر ۾ ٽنگ هو.

ڇا مخالف وقت جو طوفان آهي،
جڻ ته سيني لاءِ دشمنِ جان آهي.

Scanned with CamScanner

آ رڳو امن ۽ امان جي گفتگو،
آهِ بس، زنده رهڻ جي آرزو.

صلح جو ۽ سُک جو ساحل آ جِتي،
آهِ هر انسان جي منزل اِتي.

سڀ اکيون ڦاڙي تا ساحل ڏي ڏسن،
يعني سڀ تا پنهنجي منزل ڏي ڏسن.

....

ذات، مذهب، قوم جا پاڇا پيگا،
اوچ جا ۽ نِيچ جا ڦاڇا پيگا.

نافظي کان دشمنيون ڏوري ويون،
ڪلفتون سڀني منجهان نڪري ويون.

پيار کي سمجهڻ لڳا انسان سڀ،
ٿي پيا هڪ جسم ۽ هڪ جان سڀ.

بس جڏهن انسان آيو هوش ۾،
ربّ جي رحمت ب، آئي جوش ۾.

....

ايڪتا جو هڪڙو ننڍڙو معجزو،
ساڻ ڪوشش ساڻ گڏ قدرت ڏنو.

تا ڪناري سان لڳي بيڙي اچي،
"موت هيبتناڪ" جي منهن مان بچي.

ساز سُک جا وڄي، جهڙ ساحل، تي وڳا،
زور سان، بيباڪ هي نعرا لڳا:

اتحاد و اتحاد و اتحاد،
زنده باد و زنده باد و زنده باد.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هي عمر اڙي پيٽ...!

پورب جي ٿڌي واءُ سڀ سيءُ لٿل.
رُت آهه سياري جي، وڇين آهه لڙيل.
سُورج ته ٽڪو ناهه جو ٽڪرو تو وڃي،
ڏسجن ٿا مگر زور ڏهي مزدور ٿڪل.

طوطا به وڃن تيز اڏرندا، ٽرندا.
پاڇا به هٽي هوڏ، وڃن ٿا ڏڪندا.
ڏسجن ٿا صفا سُست هيڻر ڪوڏاريا،
ڏلهڙيا به هلن هاڻ ڳمندا، ڳمندا.

ٽڪڙو ته ڪيس پيرسني چيلهه ڪُبي.
ٻيو يار ڳري بار سبب آهه جُهڪي.
ٻين ٻين جي ته وهي آهه مگر هي ٻيڙو،
احساس جي هن ٿي نئي نظر آهه ڪٿي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

شاباس سنڌس پيٽ، اگھاڙي سر کي!
صدحيف، سنڌ ۾ ڪوٽ، گڏي، مفلر کي!!
سيني تي پگھر ڏند ڪڏيون پيو ٽوڪي،
واچول کي ، ويڙنکي ۽ هوا ”سرسر“ کي.

ڏئرن جو ڏينهن، ماس ڏرو ۽ چڙڪيل-
پانهنِ جي مٿان موڙ رڳن جا اڀريل-
چپن ڏاک سُڪل آهنِ سنڌس پيشاني،
ڏڙون آهنِ سنڌس صوف ڪڏوکو سُڪڙيل.

سياري ۾ هجن تيز اُسن جا تڙڪا-
من لاءِ مڃي خاص ڪتولي تِت ڪا-
ڪن ڏيئي پڌڻ لاءِ هجن ڪي ڳيرو،
هي ڪٽندو رهي پنهنجي وهيءَ جا قِصا.

گرمين ۾ تپي ڏينهن، ڏمن جي هيٺان-
پهراڻ سنهو، گوڏ، پڪڙ، مَٿ پرسان-
نَوٽڻ ۽ پٽن ساڻ پيا کيڏن پيا،
هي دَور انسان سان ڪري پيو ”هون، هان“.

هي عمر ته، هر حال فراغت جي آ-
پوٽن ۽ پٽن ساڻ محبت جي آ-
هي عمر اڙي پيٽ، ڏلهن جي تاهي،
هي عمر ته، آرام ۽ عبادت جي آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پنڌ پورو ۽ منزل ڏور

اُهيئي رات توڙي ڏينهن ٻيا چڪَر اچا آهن،
اُهيئي نيڪ توڙي بدشگون اختر اچا آهن.

اهيئي جهڙل جهڙالا، بوند، برساتيون پيون برسن،
اهيئي بادلن ۾ بجليون مضطر اچا آهن.

اهيئي بحر، دريا، چشما، نالا ۽ نيون، نديون،
اهيئي زلزلا، طوفان، ٻوڏون، جر اچا آهن.

اهيئي صبح جون هيرون، بهارون، باغ، سرهاڻيون،
اهي جهولا جهڪون، سج، رُج اچا ٿر بر اچا آهن.

اهائي پيلهه ڌرتي جي همالو پڪڙيو ويٺو آهي،
زمين جي مٿين تي صحرا جا نشان اظهر اچا آهن.

پکين لئه گرڙ پک ۽ باز، مڇين لاءِ مانگر مڇ،
اسان لئه شمر ۽ چنگيز خان، هٽلر اچا آهن.

چيو ڪنهن "ڪُلّ مسلم اخوة" ڪو اشتراڪي تيو،
لغت دنيا ۾ ٻي پر ڇو اصغر ۽ اڪبر اچا آهن؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سڪون ۽ چين دنيا ۾ ؟ ڇئون سڀ پنهنجي فطرت کي،
گهٽائي تي ڇڪا، تيٽا گهٽا محشر اچا آهن.

ٻڌون ٿا حڪمت- نو، مرده کي زنده ڪري ٿي پئي،
مٿا پيشاب، ماتا، ڪوڙه ۽ ڪينسر اچا آهن.

اها يو- اين -- او، سيڪيورٽي ڪائونسل بهتر،
مگر ڪشمير، قبرص، ويتنام، ابتر اچا آهن.

گلي ۾ وقت جي ديوي گلن جا هارَ پاتا ۾،
سندس جهوليءَ ۾ اي پوڄاريو، اخگر اچا آهن.

برابر جنّتون وڪ وڪ تي جلوا تيون پسائن پر،
جهنّم جا به چوڏاري ڏسو، منظر اچا آهن.

اسان کي ڪم نه آئي"ارتقا" يارو محبت ۾،
اهي مجبور عاشق ، شوخ رو دلبر اچا آهن.

سوا لک انبيا، لقمان، لينن زور لاتا پر،
جهان جون حالتون"استاد" بس، بدتر اچا آهن-

اسان لئه شمر ۽ چنگيز خان، هٽلر اچا آهن-
اهيئي ڏينهن توڙي رات جا چڪَر اچا آهن.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڦوه جهڙي نٿين رنڊڪي...!

ڪا سون ورني مه جبين،
جيڏي جوان- تيڏي حسين،
ڳل ڳاڙهڙا، اک سرمگين،
ناز آفرين ۽ نازنين،
ڄڻ حور آئي برزمين،
هر ڳالهه وڻندڙ، دلنشين،
هر وصف وهوا، بهترين.

ڪٿ پيي ڪٿي ايندي نظر،
ڪجهه پيي هجي وڻندي مگر.

سنهڙي، سنئين، ٿاهوڪڙي،
ٿلندي اچي ڄڻ ٻيلڙي،
ڪرڪي ته ڄڻ ڪا ڪونجڙي،
مطلب ته بس معشوقڙي.

ڪٿ پيي ڪٿي ايندي نظر،
ڪجهه پيي هجي وڻندي مگر.
وڻندي به آ اهڙي طرح،
بس هوبهو جهڙي طرح،
سانوڻ جو سج ايرڻ مهل.

سانوڻ جو سج ايرڻ مهل:
ڄڻ انب ٽپڪي جو پڪل،
يا نارنگي اپ ۾ ڪُتل،
يا ڪنهنجو هٿ ميندي رَتل،
يا ڪنوار پينگهي ۾ سُتل،
يا گهوٽ کو ريٽو ٻُڌل،
يا نُور ۾ چهرو ٻُڌل،
يا مظهر- نور- ازل.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

وٽندي ٻ، آ اهڙي طرح،
بس هوبهو جهڙي طرح،
سانوڻ جو سڄ اپرڻ مهل.
سانوڻ جو سڄ اپرڻ مهل:
مُنهن هورڙي کڻندو وڃي،
محبوب جان ڏسندو وڃي،
جذبات کان ڏڪندو وڃي،
تڪميل ڏي وڌندو وڃي،
اهڙو تہ بس وٽندو وڃي،
جو هاڻ ۽ وهندو وڃي.

وٽندي ٻ، آ اهڙي طرح،
بس هوبهو جهڙي طرح،
سانوڻ جو سڄ اپرڻ مهل.
هِي سون ورني مه جبين،
جيڏي جوان، تيڏي حسين،
آ قوم جي نئين زندگي.

هِي قوم جي نئين زندگي:
عزم ۽ يقين جي رهبري،
علمَ ۽ عمل جي روشني،
شاهہ ۽ گدا جي بهتري،
دنيا سڄي جي دوستي،
محنت، محبت ۽ خوشي،
هي قوم جي نئين زندگي.
وٽندي ٻ آ اهڙي طرح.
بس هوبهو جهڙي طرح.
سانوڻ جو سڄ اپرڻ مهل.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

وطن

- هر ملڪ ۾ مٿان شام ضرور ايندي آ،
رنگين شفق رنگ پکيڙيندي آ.
هالار ته جنهن وقت شفق ڏسجي ٿي،
ان وقت نئين ڪنوار ڪي شهه ڏيندي آ.

- داخل آ ، پُسو آهه، ٽِڪو، ٻي جان آهي،
هر ملڪ جي لئه چنڊ اهو اهڙو آ.
جنهن وقت هي مهراڻ مٿان چمڪي ٿو-
ان وقت ڏسو ٿا ته حسين ڪهڙو آ !

- هر ملڪ تي ابنداهه ڇڏي ٿي چانئي،
هر رات، بهرحال ڪني ڪاري آ.
تيڙو ۽ ڪتين، ڳرهه، وچون، ڪٿ شاهد-
اونده به وطن منهنجي جي گلڪاري آ.

- هر صبح سڀاڳي جو سنيهو آڻي،
هر هڪ جون صبح سڀاڳو آهي.
هڪ صبح پر منهنجي وطن جي قدرتي-
الله غني، سون - سهاڳو آهي.

- شمشاد ۽ شوتوت، ته مون ڪون ڏٺا،
مون ڪان جي پڇو ٿا ته تو چاٽان آئون.
ويساک مهيني ۾ سرنهن جي خوشبو-
آڪاڙ مهيني ۾ نمن جون چانئون.

- هر ديس ۾ ڪي مورتڙيون سُونهن پريون،
هر ملڪ ۾ ڪي مورتڙيون من مٺيون.
غلمان به ڪن رشڪ، هِتان جا سهڻا-
حُورن ڪي وني ريس، هِتان جون سهڻيون.

٥

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ٿوھر

نہ ٽاريون نہ ڏانڊيون، رڳو ڏار آھن،
نہ ڪي پن، نہ ڪي گل، فقط خار آھن،
نہ سھڻا نہ خوشبوءِ بيڪار آھن،
اجھا پيءِ ڪٿي ڇڻجي آزار آھن،
مگر پو بہ باغن ۾ ٿوھر ڏسون ٿا.
ڏسون ٿا ٿا، ھٿ سانڻ آٽي ھٽون ٿا.

ھي جڻ پڻون منجھان ناڻگ لڪري پيا ھِن،
ڪٿي ڪر، ڪڏي ڦڻ ۽ ٻگڙي پيا ھِن،
ڪڪڻ لاءِ ڪن جي تہ سنبري پيا ھِن،
چگو ٿيو جو ھڪ ٻئي ۾ وچڙي پيا ھِن.
مگر پو بہ باھن ۾ ٿوھر ڏسون ٿا-
ڏسون ٿا ٿا، ھٿ سانڻ آٽي ھٽون ٿا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪنا تن جا ڪنڊا، ڪنايون ته ڪن ٿا،
ڏسڻ ساڻ ڏوران اکين ۾ چڀن ٿا،
هٿن کي ڇهڻ ساڻ جهوري وجهن ٿا،
ڇرن ٿا، هرن ٿا، ڪرن ٿا، ڏکن ٿا.

مگر پو به باغن ۾ توهر ڏسون ٿا،
ڏسون چا ٿا، هٿ ساڻ آٽي هٿون ٿا.

گلابن ۽ غنچن جي وچ ۾ هي توهر!
رتن ۽ حقيقن جي وچ ۾ هي توهر!
ڪنٿهار، خيرن جي وچ ۾ هي توهر!
عجب آ، حسينن جي وچ ۾ هي توهر!
... مگر پو به باغن ۾ توهر ڏسون ٿا،
ڏسون چا ٿا، هٿ ساڻ آٽي هٿون ٿا.

ڏسڻ ساڻ تن جي ٿئي ٿي حقارت،
سندن بي سري شڪل، صورت ڪان نفرت،
ذرا پو به تنکي ٿي چاهي طبيعت!
تڏهن باغ ۾ آهِ تن جي ضرورت؟

ائين ڪي ته انسان به توهر ٿين ٿا،
نه ميوو جهلن ٿا، نه خوشبو ڏين ٿا،
اجا بي چڀي، خار ٿي رت پين ٿا،
ٿي رهزن رهن ٿا، اجايو جين ٿا.

انهن ڪان به توهر جان ٿئي ٿي حقارت؟
انهن جي به توهر جان آهي ضرورت؟

●

Jeay Sindh

Scanned with CamScanner

مان بہ جڻ ٻار ئي آهيان.

مان بہ جڻ ٻار ئيَ آهيان. ڪو انهي ڪي ٽوڪي،
هُو ڀَري ڊوڙ. اڳيان ڪيس اچي ڪو روڪي،
۽ وٺي ٻانهن کان ٽي چار چماٽون ٺوڪي،
نہ جي معصوم انهي" وقت- وڏي" سان ڦڇندو--
تہ ڪندو خار، يا رُئندو يا پٽيندو، رڙندو-
....مان بہ جڻ ٻار ئي آهيان.

ڪي تہ ٿا پاپ جي پيرن ۾ لتاڙن مونکي-
ڪي تہ ٿا ڏاڍ جي ڏانئن ۾ چباڙن مولکي-
ڪي تہ ٿا ظلم جي آڙاهہ ۾ ساڙن مونکي-
جي انهن پاپ- پهاڙن سان مان مسڪين نہ ٻجان؟
تہ پو دانهنِ جي ۽ روئڻ جي عوض شعر لکان؟
مان بہ جڻ ٻار ئي آهيان.

جي نہ ڏاڍن کي بہ ڪُچلڻ جو مڪمّل حقَ آ.
تہ پو هيٺن کي بہ ڦتڪڻ جو مڪمّل حقَ آ.
چو تہ هرِ جيءَ کي جيئڻ جو مڪمّل حقَ آ.
توکي ماحول ڏني آهہِ حڪومت، دولت،
توکي هِيسڻ، مونکي ايرڻ سان محبَت، الفت،
مان بہ جڻ ٻار ئي آهيان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

تنبيه

بخاري، خود غرض، خودمطلبي، ايڏو ٿبو ناهي،
شڪاري، شوق پنهنجي لئہ پين جي جان تاڙين ٿو!

ڏسين ٿو ناچ ڦٽڪڻ جا، ٻڌين ٿو راڳ رِيهن جا،
ڇو پنهنجي مُرڪ لئہ ٻي ربّ جي مخلوق راڙين ٿو.

گهڻن جو "خون "پنهنجي"نوش" ۾ تو نوش فرمائين؟
گهڻن جو "روز" پنهنجي "ڦوڪ" ۾ هر روز ساڙين ٿو؟

قدم تا لڙڪڙائن تنهنجا، يا اخلاق تـو تڙڪـي،
نشي ۾ ٿهڪ ڏين ٿو يا خرد جو هانءُ ڦاڙين ٿو!

خدا جي واسطي ظالم، سنڀالي ڪڻ قدم پنهنجا،
گهڻن جون زندگيون پيرن ۾ او پاپي لتاڙين ٿو.

صراط المستقيم آهي ڪٿي ۽ تون هلين ڪـٿ تـو،
ڇو پنهنجي"احسن تقويم" "اسفل" ڏانهن لاڙين ٿو.

عجب آهي عمل تنهنجو، غضب ردّ - عمل ان جو،
تون پنهنجي فهم ۾ جنهنکي سڌارين ٿو بگاڙين ٿو.

چڱو تون اشرف المخلوق اي " استاد " ٿيو آهين،
چڱو تو خود سيکاتو آ، چڱا تون قول پاڙين ٿو.

مخالف حقّ جو ٻڌجي، ڇڏا رُڪ جا ڇپاڙين تـو-
ملي ناحقّ سان جڻ ڇيڇڙن کي تون ڇيڇاڙين تـو.

٥

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سوچيندڙ سوچو!

ٻانهو ربَ جو کهڙو ناهي، آدم جو پوٽو -
- سوچيندڙ سوچو !

ڪافر، مسلم، هڪڙي شيءِ جو، ابتو ۽ سبتو-
- سوچيندڙ سوچو !

انسانن جو انسانن کان، هڻ هيڏو ويڇو-
- سوچيندڙ سوچو !

جهوپين پنيان جهرندڙ جهوپيون، ڪوٺي تي ڪوٺو-
- سوچيندڙ سوچو !

لک لک ڊالر بم تي ضايع، " بابو هڪ پيسو "
- سوچيندڙ سوچو !

شاهد آهي " هيروشيما "، دنيا جي دل جو-
- سوچيندڙ سوچو !

هيڏي ڌرتي، هيڏا دريا، فاقا آهن ڇو !
- سوچيندڙ سوچو !

"الفت الفت" ڏيندو وتندس، در در تي هوڪو -
- سوچيندڙ سوچو !

انسان ۽ آزادي آهن، دامن ۽ چولو-
- سوچيندڙ سوچو !

ڏينهن ڏٺي جو ڪٽ نہ ڏٺوسين، راتين جو پاڇو -
- سوچيندڙ سوچو !

ڪائي ڪائي ڪيتر ڪائون، دوکي تي دوکو -
- سوچيندڙ سوچو !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

اي ڪاش جهڙ هجان ها!

مسوار تي هوائن تي هر طرف هلان ها- اي ڪاش جهڙ هجان ها!
پيو مهر ۽ محبت جا مينهڙا وسان ها- اي ڪاش جهڙ هجان ها!

هي بحر، هي جبل، هي رڻ پٽ، حدون لتاڙي، - وهم ۽ گمان ساڙي،
ساري جهان کي هڪڙوئي گهر ڪري ڏسان ها - اي ڪاش جهڙ هجان ها!

ڪارا ڪتي، اڇا ڪت، ڪت ميرڙا، چٽيڙا،- چٽڪمرڙا ، ڦڪيرا.
پتڪيل ڪڪر ڏسان هان، پاڪر ڪي وجهان ها- اي ڪاش جهڙ هجان ها!

بربادين تان لنگهندي، آبادين تان ترپندي، - ناشاد، شاد ڏسندي،
آوارا مست وانگر جهولان، رئان، کلان ها، اي ڪاش جهڙ هجان ها!

بي ڇت ۽ بي ڇپر گهر، ديوار کانسواءِ بي در،- تنهن ۾ ڪت ڏسان گر،
ڇانئون ڪري مٿانئن بيهي اُتي رهان ها- اي ڪاش جهڙ هجان ها!

ڳهيرا ٻڌي سگهن ڪجهه ۽ جهانورا ڏسن ڪجهه، سيئي سبق سکن ڪجهه،
گوڙون ۽ بجليون پي گڏ پاڻ سان کڻان ها- اي ڪاش جهڙ هجان ها!

انصاف آ خدا وٽ، منصف اهو ٿئي ها- مون کا ته هي پڇن ڪجهه،
سمنڊن کان جو کسيان ها، صحرا کي بخشيان ها- اي ڪاش جهڙ هجان ها!

ڇا هاڙهه ڇا سياري " استاد " پيو هلان ها- پر جي ڪٿي ٽڪان ها،
جبلن جي گود ۾ ڪت ساهي ڪٿي وٺان ها- اي ڪاش جهڙ هجان ها!

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

شاعر

شاعر آ جوڳي مثال،
شاعري مُرلي مثال.

چا تڏي توڙي تتي،
پو بہ در در تي وڃي.

ڏن وڄائيندو وتي،
گيت ڳائيندو وتي.

يار، پيڙا، نوجوان،
مُرڪندي ڪن آجيان.

"آدمي" جهومن پيا،
پر "ڪتا" ڀونڪن پيا.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

دل چوي ٿي.....

دل چوي ٿي ڪٿي سڪون وڃي!
يا ته چلندڙ نظر شرابي ۾.
يا ته ڪلندڙ لب عنابي ۾.
يا ته ٿرڪندڙ ڳچي گلابي ۾.
- دل چوي ٿي...

دل چوي ٿي ته پيار کي ڇڏجي!
هڪ ته اکڙيون اداس، ٿي پونديون.
ٻيو ته دلڙيون اداس ٿي پونديون.
ٽيو ته گهڙيون اداس ٿي پونديون.
- دل چوي ٿي...

دل چوي ٿي، منهن ڏئي وڃجي!
شوڪتن کي ڌڪ رسي ويندا.
قسمتن کي غم لڳي ويندا.
عظمتن کي ڏپ وٺي ويندا.
- دل چوي ٿي..

دل چوي ٿي متي اڏي پئجي!
گز، گليلا ڪندا وڃن سرڙاٽ.
تيز- تڪڙا ڪندا اچن زرڙاٽ.
پل ٻه ناليون ڪنديون لنگهن ڏوڏاٽ.
- دل چوي ٿي...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

امن ضروري صلح ضروري

”امن ضروري - صلح ضروري“ -
تون بہ چوين ٿو - مان بہ چوان ٿو.

”انسانيّت زنده “ نعرو،
تو ن بہ هڻين ٿو - مان بہ هڻان ٿو.

سچ جي نالي- حق جي پاران،
تون بہ لڙين ٿو- مان لڙان ٿو.

پنهنجي هٿ سا پارڻ پاري-
تون بہ ٻرين ٿو- مان بہ ٻران ٿو.

ديوانو ٿي، مستانو ٿي،
تون بہ وڏين ٿو- مان بہ وڏان ٿو.

ڏاندن وانگيان، سانن وانگيان،
تون بہ تڏين ٿو- مان رَنيان ٿو.

شيطاني، آگر تي نادان!
تون بہ نچين ٿو- مان نچان ٿو.

جڳ جي پويان چو هٿ ڌوئي،
تون بہ پوين ٿو- مان بہ پوان ٿو.

ايتر بر کي هڏڙي سمجهي،
تون بہ ڪڏين ٿو مان بہ ڪُڏان ٿو.

پيار تہ آخر ظالم ڪنهن سان،
تون بہ ڪرين ٿو- مان بہ ڪريان ٿو.

ڪن جي مُرڪڻ، سڏڪڻ صدقي!
تون بہ مُڙي وڃ - مان بہ مُڙان ٿو.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هي سنڌ...

هي سنڌ ملي آ سورن سان.

ڇا ڇا نہ ٿيو مجبورن سان-
محبوب وطن منصورن سان -
- هي سنڌ ملي آ سورن سان.
ڇا ڏاري ڪاري سوچ ڪيو -
تن ڳليپٽ ڳيرو ٻورن سان -
- هي سنڌ ملي آ سورن سان.
ڪي ٽڪرَ ٿيا مغرورن سان-
مستي ۾ پُر مخمورن سان- -
هي سنڌ ملي آ سورن سان.
رنجور لڙيا خوشحالن سان-
گمنام لڙيا مشهورن سان-
- هي سنڌ ملي آ سورن سان-
- هي سنڌ ملي آ سورن سان.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هي سنڌ بچائي آيا هون.

ڇڻ دوزخ جي داروغن کان-
فردوس ڇڏائي آيا هون.
- هي سنڌ بچائي آيا هون.
هڪ هوڙهه ڪري، اوڙاهه پٺي،
آڙاهه وسائي آيا هون.

- هي سنڌ بچائي آيا هون.
ڪن زنگ چڙهيل زنجيرن کي،
ڏو رنگ لڳائي آيا هون.
- هي سنڌ بچائي آيا هون.
ڪن ڪارين ڪارين ڪوٺين ۾،
ڪا جوت جلائي آيا هون.
- هي سنڌ بچائي آيا هون-
- هي سنڌ بچائي آيا هون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هي سنڌ نہ آ غدارن جي

جن سون وني ۽ سينڌ ڏنا،
تن مڪّارن، من ڪارن جي–
– هِي سنڌ نہ آ غدارن جي.
هي سنڌ وطن آ سيني جو،
جاگير نہ آ سردارن جي–
– هِي سنڌ نہ آ غدارن جي.
ها چوٽ مٿان پيا چوٽ ڪريو،
جي اوٽ وٽن اغيارن جي–
– هِي سنڌ نہ آ غدارن جي.
هي سنڌ اجا پي سودو آ،
دل صاف نہ آ دوڏارن جي–
– هِي سنڌ نہ آ غدارن جي–
– هِي سنڌ نہ آ غدارن جي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هي سنڌ سپوتن جي آهي

جي رستن تي ٽي ڳاڙها ويا،
تن ڳاڙهن گهوٽن جي آهي–
– هي سنڌ سپوتن جي آهي.

جن بانا ڪاڏا بوتا تي،
تن توڏن، موڏن جي آهي–

– هي سنڌ سپوتن جي آهي.

جن اڄ سيان جي لڄ رکي،
تن رڄ سدورن جي آهي–
– هي سنڌ سپوتن جي آهي.

جي ڳاهه ڳهن پيا ڳوٺن ۾،
تن ڳوپن، ڳوڏن جي آهي– –
– هي سنڌ سپوتن جي آهي.

جي جيئي جيئي ٻولن پيا،
تن دودن، جوڌن جي آهي –
– هي سنڌ سپوتن جي آهي–
– هي سنڌ سپوتن جي آهي–
– هي سنڌ سپوتن جي آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

دعا

وارن کان گهٽي،
تارن کان گهٽي،
وڻ ٽڻ، گل ڦل-
ٽارن کان گهٽي.

برسات - ڦڙين،
کان ويهوٽي -
واريءَ جي ڪٽين،
کان ٽيهوٽي-
انسانن جي لئه الفت ڏي!

ڇا ٻُوري کي،
ڇا ڪاري کي-
ڇا کاري کي-
ڇا پياري کي -

ڇا دانا کي، ڇا نادان کي،
ظالم ڪانسواءِ، هر انسان کي-
جنّت کان اڳيئي جنّت ڏي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

چنڊ وسايون

هلي چو نہ مَن چنڊ هاڻي وسايون!
اجايو هِتي سُور ويٺا پرايون.
هتي توري توري تي ڏرتيون ڏڏن ٿيون-
اَتن سخت طوفان ٻيڙيون ٻڏن ٿيون-
مخالف لڳن ٿيون هِتان جون هوائون،
هلي چو نہ من چنڊ هاڻي وسايون!
هتان جي وٽن ۾ ئي ناهي وفا ڪا.
قرن تا سندن صبح ۽ شام پاڇا.
هِتان جا پکي پڻ سکيا هِن ڪلائون.
هلي چو نہ مَن.... ... .
هتان جي گلن جا جگر جهير آهن-
ڪَليون دست گلچين کان محفوظ ناهن-
رڳو ماڪ جان آب ويٺا وهايون -
هلي چو نہ من ....
زمين حُسن جي کي صفا سيڪ تي ويو-
هتي جنس- الفت کي ڪيڙو لڳي ويو-
وڃن روح جون بند ٿينديون غذائون،
هلي چو نہ مَن.... ... .
هِتي هاڻي لوڙها تا پوکن کي کائن.
هِتي هاڻي ڳايون ٿيون ڳابين کي ڏائن-
هِتان هاڻ ڪيئن جان پنهنجي ڇڏايون-
هلي چو نہ مَن.... ... .
خدا جو جهان آهِ "اُستاد" آخر،
اسان کي ئي ڪرڻو آ آباد آخر-
سُٺا باغ بستان، بنگلا بنايون-
هلي چو نہ مَن.... ... .

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڌرتي کي رنگ لايون

اڃو پنهنجو ڌرتي کي ڪو رنگ لايون-
اِهي چنڊ، زهري جون ڳالهيون اجايون.
جي نمرود آهن ۽ آزاهه آهي،
تہ ڇا آهي، ڪجهہ ناهي، پرواهہ ناهي-
براهيم تي باغ بستان بڻايون-
اڃو پنهنجي ڌرتي کي ڪو رنگ لايون.

وٺو اڳ ۾ ڪلفت، ڪدورت کي ڪڙجي،
فسادن کي، فتني کي، نفرت کي تڙجي-
محبت ۽ الفت کي سرڳس گهمايون-
اڃو پنهنجي ڌرتي... ... ...

هي اُوچو، هي نيچو، هي پورو هي ڪارو-
ڪڏهن ذهن - دنيا مان هي وهم سارو-
مزو ٿئي جو مشرق ۽ مغرب ملايون-
اڃو پنهنجي ڌرتي... ... ...

اچو، سوچي سمجهي ڪا تدبير ڪريون-
پنهنجي پاسي ڏي بخت، تقدير ڪيرون-
نياڳيون، نڌوريون نشانيون پڇايون-
اڃو پنهنجي ڌرتي... ... ...

زمين کي وٺي آ تباهي وڪوڙي-
مگر امن ڏي واڳ " ائٽم" جي موڙي-
جهنم تي جنت جا تالا لڳايون-
اڃو پنهنجي ڌرتي... ... ...

حسين تر بڻايون زمين - حسين کي،
سيڻي ڳالهي "استاد" پنهنجي زمين کي-
ترقيءَ جا ڳهہ، امن جا ويس پايون-
اڃو پنهنجي ڌرتيءَ کي ڪو رنگ لايون.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پيغام

ڪلهه تخيل جي اپالو تي چڙهي،
عرش اعظم کان ويس اڳتي ٽپي.

دوستو، اڳتي وڌي اڳتي وڌي-
بس ڏکي ڊوڙي پيس آخر ٿڪي.

يا ڪٿي چنڊجي اپالو پيو ڪري-
پنهنجي ڌرتي ڏي پيس واپس وري.

واپسي تي هو مزي وارو سفر،
پنهنجي ڌن ۾ مست، ڌرتي ۾ نظر.

اوچتو مونکي ڪيو ڪنهن سَڏ ڪٿان،
جان ڏسان ”حيدر جتوئي“ آ اڳيان.

چنڊ جان چهرو سچو چمڪيس پيو-
سنڌ جو جهنڊو مٿان جهوليس پيو.

دل چيو ڊوڙي ڪٿي پاڪر وجهان!
چو نہ ”حيدر“ کي وٺي واپس هلان.

رعب سان مونکي چيائين: صبر ڪر!
زندگي آ بي وفا ۽ مختصر.

جلد ڪر ٽڪڙو بخاري ڏوڙ ڊوڙ!
سنڌ کي هن وقت آهي سخت لوڙ.

سنڌ وارن کي وڃي پيغام ڏي،
۽ اهو پيغام صبح ۽ شام ڏي.

مون پڇيو: پيغام ڪهڙو آ جناب؟
جلد جهونڪاري ڏنائين هي جواب:

زندگي تي ناهي ڪوئي پروسو،
سنڌ کي ناهي ونو، ناهي ونو!!

سنڌ بيشڪ نعمت- الله آ،
سنڌ پنهنجي جان پنهنجو ساهه آ،
سنڌ آ جيئري مئي پنهنجو اجهو،
سنڌ کي ناهي ونو، ناهي ونو!!

جنهن ۾ لولي آ ڏني جيجل امان،
سا زبان آ سنڌ جي قومي زبان-
فخر سان سنڌي لکو، سنڌي پڙهو،
سنڌ کي ناهي ونو، ناهي ونو!!

سنڌ ۾ سنڌي زبان جو مامرو،
زندگي ۽ موت جو آ مسئلو،
اي اديبو، شاعرو، دانشورو!
سنڌ کي ناهي ونو، ناهي ونو!!

ڏاڍ وارا گهٽگهرا آهن گهڻا،
سنڌ ونڌي امتحان تي امتحان-
جو سچو هوندو اهو رهندو سچو،
سنڌ کي ناهي ونو، ناهي ونو!!

جي سياست تي لڙو تا، پيا لڙو،
جي عقيدا تا رکو، بيشڪ رکو،
سنڌ لئه ليڪن سڀئي گڏجي اٿو،
سنڌ کي ناهي ونو، ناهي ونو!!

جهل، جي اونداهه کي تيلي هڻو،
علم جون ۽ چاڻ جون جاتيون ڪڻو-
سڀ اوهين "استاد" آهيو سوجهرو-
سنڌ کي ناهي ونو، ناهي ونو!!

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

شيشو آخر شيشو آهي

عشقيه غزلون پڻ شعر آهن- قومي نظمون پڻ شعر آهن،
شيشو آخر شيشو آهي - هيرو آخر هيرو آهي.

ڪو ابرن تڙپايو آهي - ڪو تلوارن گهايو آهي،
مُردو آخر مُردو آهي - جيئرو آخر جيئرو آهي.

ناصح تنهنجا گفتا لک جا- بَڪَ ۾ منهنجا تڙپڻ بچڙا،
گفتو آخر گفتو آهي - ڏوڏو آخر ڏوڏو آهي.

ڏاريو ماري، ڏٻَ ۾ ٻاري - پنهنجو ماري ڇانءَ ۾ ڊاري،
ڏاريو آخر ڏاريو آهي - پنهنجو آخر پنهنجو آهي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ماشاء الله!

برِق ۽ باران، – ماشاءالله!– جهوپيون، جهوپا،– ماشاءَ الله!
جَهڙ جَهڙ طوفان،– ماشاءالله،–ڦَڙ ڦَڙ ڏيئا،– ماشاءَ الله!
ماشا ءالله!
ماشا ءالله!!

چمر چمر چمڪا، ٿهه ٿهه ٿهڪا، گانا، باجا، – ماشاءالله!
ٻَگل ٻَگل ٻوڙها، سڏڪا، ڍنڍڪا، "گهوڙا، گهوڙا"، – ماشاءالله!
ماشاءالله!
ماشاءَ الله!!

ساوا ميوا، ڪاچا – پستا، زردا– حلوا،– ماشاءَ الله!
بعضي ڍوڍو، بعضي ٻيگڙا، بعضي فاقا، – ماشاءالله!
ماشاءَ الله!
ماشاءَ الله!!

جِيپون– ڪارون، گوليون ٻڙڇون، ڳئسون گولا– ماشاءالله!
ڏاٽا– باٺا، جهنڊا– ڏنڊا– نيزا– پالا، – ماشاءَ الله!
ماشاءَ الله!
ماشاءَ الله!
ماشاءَ الله!!

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

زمانو

: زمانو آڪَ جي ماڪي آھہ،
زمانو ڪُڪَ جي ڪاَتي آھہ:

پِياري ڳائو، ماھو ڪِير، ڪُتي ڪنھن خفتي تاتي آھہ،
سُڪي وئي سوڪھڙي ۾ نيٽ ٻچي جي ماءُ جي ڇاتي آھہ.
: زمانو آڪَ جي ماڪي آھہ،
زمانو ڪُڪَ جي ڪاَتي آھہ:

ڏسو ڪنھن ڳاڙھي ماڙيءَ تي وري ٽين ماڙي ٺاھي آھہ،
ڏسو هُنَ ڪالھوڪي طوفان، جُھريل ڪا جھوپي ڍاھي آھہ،
: زمانو آڪَ جي ماڪي آھہ،
زمانو ڪُڪَ جي ڪاَتي آھہ:

ٽڏي ڦوھاري جي ھيٺان، ڪو ليٽيل "مڪنو ھاتي" آھہ،
ڳھي پيو چاليھي ۾ ڳاھہ، اھو ڪو سورھيہ ساٿي آھہ.
: زمانو آڪَ جي ماڪي آھہ،
زمانو ڪُڪَ جي ڪاَتي آھہ:

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

شڪست موت کي ڏيون

وڏي اچو اي مشڪلون!
تہ شوق سان ڳلي ملون،

جي آسمان لُڏي تہ ڇا!
جي هي زمين ڏڏي تہ ڇا!
رکون ٿا بي ڊپيون دلون-
وڏي اچو اي مشڪلون!
تہ شوق سان ڳلي مِلون.

اسان جو عزم تيزرو،
مَتان لتاڙجي پَئو!
هَتي وجو اي منزلون!!
وڏي اچو اي مشڪلون!
تہ شوق سان ڳلي مِلون.

شڪست موت کي ڏيون،
اَلهَوت مست ٿي جِيون،
قضا تي ٺهڪ ڏئي کلون!
وڏي اچو اي مشڪلون!
تہ شوق سان ڳلي مِلون!

جهان جا غم کريو ڪٺو!
بُخاري ڪي سڏي وٺو!
مچائجن ڪي محفلون،
وڏي اچو اي مشڪلون!
تہ شوق سان ڳلي مِلون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪيترا انسان

ڪيترا انسان چڻ پاليل تتر،
جهنگ مان موتي اچي پڇرو ڪٽن.
پنهنجي پاران ڪجهه نه ٿا بلڪل ڪچن-
سيند تي ڪِيتا ڏين، ٺهڪا هڻن-
ڪيترا انسان چڻ پاليل تتر.
ڪيترا انسان چڻ ٿاهر تتر،
ڏور ڪان پڇرو ڏسي پڙڪي ڏين.
پنهنجي رائي راز تي بولين پيا-
پنهنجي مرضي تي اڏن، ويهن چڳن-
ڪيترا انسان چڻ ٿاهر تتر-
ڪيترا انسان چڻ پاليل تتر.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

اندر آڳ تہ ٻاهر ماڪ

اسان جو آئيندو اونداه،
ڪندو هي "آقا عاليجاه"،
متان ٿين تقديرون تاريڪ!
ٻڌايون تدبيرون آڙاه-
اسان جو آئيندو اونداه.
اسان جو ويري آ چالاڪ،
هي اندر آڳ تہ ٻاهر ماڪ،
زبان تي هر هر ڪلمو پاڪ،
ارادا مروانـي ناپاڪ-
اسان جو ويري آ چالاڪ.
اسان جي ٻوليءَ تي آ ٺوڪ،
امڙ جي لوليءَ تي آ روڪ،
پڇي ويا پورا صاحبلوڪ،
اچي ويا ڪارا صاحبلوڪ-
اسان جي ٻوليءَ تي آ ٺوڪ.
اسان جي هر شئي تي تنقيد،
* ٻڌي هر "ڪالم" جي تمهيد،
چون ٿا عاشوري جو ڏينهن،
اسانجي جيڪا آهي عيد-
اسانجي هر شئي تي تنقيد.

●

* اخبار جو ڪالم

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هاٽي چا چا ڪرٽو آهي

ڀهريان ڀهريان سنڌي ٻولي،
ڪرٽي آهي قومي ٻولي.
ڏرٽو تنهن تي ڏرٽو آهي-
هاٽي چا چا ڪرٽو آهي.

جيڪو جيڪو ڄوتي جهيڙو
ايرو غيرو، هههڙو، تهڙو.
تنهنڪي چِيري ترٽو آهي-
هاٽي چا چا ڪرٽو آهي.

جيڳو ٻولي ”جيئي جيئي“،
سچو ديسي تِيئي تِيئي،
تنهن کان تورو تَرٽو آهي.
هاٽي چا چا ڪرٽو آهي.

هيڏان، هوڏان، اونداهي آ،
جيڏان، ڪيڏان اونداهي آ،
توکي مونکي ڀرٽو آهي،
هاٽي چا چا ڪرٽو آهي.

ٻولايون تا ڪولي ڪولي،
جاچي جُوچي ڳولي ڦولي،
ڏاڏاين کي ڏرٽو آهي،
هاٽي چا چا ڪرٽو آهي.

سچي ڄوٽي، ناهي ٿَرٽي،
”جهڙي ...رٽي، تهڙي پرٽي،
مارينڊڙ کي مرٽو آهي،
هاٽي چا چا ڪرٽو آهي.

آتيون اتيون راتيون ويون،
ڪاتيون ڪاتيون راتيون ويون،
پنهنجو سڄ ايرٽو آهي-
پنهنجو سڄ ايرٽو آهي.

•

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پاڳل آهين!

چا تہ الائي پيو ٿو سوچين، - پاڳل آهين!
چوراهي تي بيٺو روئين، - پاڳل آهين!

پنهنجي ٻوليءَ کان شرمائي، - تنهنجو ڇا؟
ڌاري ٻولي کو ڳالهائي- تنهنجو ڇا؟
تون ڪير آهين جو ٿو ٽوڪين، - پاڳل آهين!

سنڌي سيٺ ۽ سنڌي "بيرو"، - ٻولي ٻي ڪا،
سنڌي ٽانگي وارو خيرو،- ٻولي ٻي ڪا.
چو ٿو ويچارن کي روڪين، پاڳل آهين!

تنهنجي ٻولي تي الزام آ،- ٻولي ناهي،
سنڌي قوم جي ٻولي آهي،- قومي ناهي،
سنڌي ۾ ٿو موتي پوئين، - پاڳل آهين!

تون تہ چوين ٿو "جيئون جيئون"- پر ڪو جيئي!
جام حميت پيئون پيئون، - پر ڪو پيئي!
لاشن تي ٿو امرت اوتين،- پاڳل آهين!

ڪن ماٺهن لئہ ڪندا آهن،-تنهنجون ڳالهيون،
غيرن جي لئہ ڏنڊا آهن،- تنهنجون ڳالهيون،
پنهنجي پر ۾ گلَ پيو پوکين،- پاڳل آهين!

ڪيڏو سياڻو، چريو ٿي پيو - استاد آهين!
پنهنجي ڌن جو مجنون آهين - فرهاد آهين!
جهنگن سان " جنگيون جوٽين - پاڳل آهين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

منهنجي امان، تنهنجي زبان....

تنهنجي مِٽي لولِي جي ساک اچ تو ڪٿان!
منهنجي امان، تنهنجي زبان، قومي زبان!

پنهنجي زبان ڪان مُنهن مَٽيان، مَتجِ وجان!
ڏاري زبان ڪيٖ جي چَٽيان، چٽ تي وجان!
اهڙو ٿيان، مونکي نہ تون تج بخشجان-
منهنجي امان، تنهنجي زبان، قـومي زبان!

اي آسمان، وٺ امتحان، وٺ امتحـان!
دنيا ڏسي، پنهنجو پلي عـزم- جـوان!
ڳترا ٿيان، چِتجان، چِچرجان، پيو چوان-
منهنجي امان، تنهنجي زبان، قومي زبان!

مون کي نہ تِي گهُرجي اَمي، ڪا بِي دُعا!
مونکي رُڳو هر وقت پئي ڪـر هِي دُعـا!
سنڌي لِکان، سنڌي پڙهان، سنڌي رهان-
منهنجي امان، تنهنجي زبان، قـومي زبان!

مولا جو سُنهن، ڪنهن سان بہ ناهي دشمني،
پنهنجي زبان سـان آ ازل جـي دوستـي،
جي ڏوهہ آهہ، هي ڏوهہ تو ڏاڍو ڪيان-
منهنجي امان، تنهنجي زبان، قومي زبان!

پٽ گهوٽ ۽ سرمست جي بيتن جو سنهن!
استاد، اياز، امداد جي شعرن جو سنهن!
سيني جي سنهن، نالا ولي ڪهڙا وٺان-
منهنجي امان، تنـهنجي زبان، قومي زبان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

قطعا

ليليٰ سان ڪيئن پيار، او مجنون ڇا ڄيو!؟
اکرن سان رکڻ چاهه وڏي مشڪل آ.
مُردن ۾ وڌءِ ساهه، او عيسيٰ ڇا ڄيو!؟
لفظن ۾ وجهڻ ساهه وڏي مشڪل آ.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

لفظن ۾ وجهڻ ساه

ليليٰ سان ڪيئہ پيار او مجنون، چا ٿيو!
اڪرن سان رکڻ چاهہ، وڏي مشڪل آ،
مُردن ۾ وڌءِ ساهہ او عيسيٰ چا ٿيو،
لفظن ۾ وجهڻ ساهہ، وڏي مشڪل آ.

●

اعتراف

دل پنهنجي ڪيڏي، پيش ڪري ڪين سگهيس،
لک شڪر ہہ - تي شعر تہ ڳائي ٿو سگهان.
جا ذهن ۾ تصوير، چٽڪي ڪين سگهيس،
بس چند لڪيرون ئي تہ پائي ٿو سگهان.

●

مفعول مفاعيل...

مرغوب تخلصّ جو ليڻ آسان آهہ،
پر شاعر- محبوب ٿيڻ مشڪل آهہ.
مفعول مفاعيل ٻَڌڻ آسان آهہ،
جذبات کي لفظن ۾ وجهڻ مشڪل آهہ.
اخبار ۽ ڪتابن ۾ اچڻ آسان آهہ،
پر قوم جي سيني ۾ رهڻ مشڪل آهہ.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هيرا چو ڏيون.

تسليم تہ هٿ توکي لڳي ويا هِيرا،
ٺيڪ آهہ تہ مون جهول ۾ ميڙيون کوڏِيون.
اونداهہ تي ٿئي، پيچ تيون منزل پيڙا،
”تون زور يا مان زور“، جا هيرا چو ڏيون؟

●

چاهيان مان...

زوري ۽ زبر ساڻ ڪنيائون جنهنکي،
ڪمزور انهي ”سَر“ جي زبان آهيان مان.
ڪوٺن ۾ ڪٽي قيد ڪيائون جنهنکي،
مجبور انهي ”دل“ جي فغان آهيان مان.

●

خزان....

ڪئين سال خزان جنهنکي اُجاڙيو آهي،
چا نغما چوي اهڙي چمن جو شاعر.
هيٺن کي جتي ڏاڍ لتاڙيو آهي،
چا شعر چوي اهڙي وطن جو شاعر.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

بهار...

بهار آهِ، ضرور آهہ، رُت حسين آهي،
تڏهن بہ تيز هوا، ڌوڙ- گڏ، گهلي ٿي پئي.
اسان جي ٻاڳ کي جيڪا مِلي زمين آهي،
اُتي بهار، خزان سان مِلي جُلي ٿي پئي.

•

ڇا چئجي....

خزان بہ پنهنجي وطن جي بهار ٿا ڀانيون،
بهار پنهنجي وطن جي مِلي تہ ڇا چئجي!
جتي اکين ۾ چڀين خار، هار ٿا ڀانيون،
اُتي گلاب ۽ موتيو کِلي تہ ڇا چئجي!

•

نيٺ تہ....

"ڪِٽ ڪِٽ" جي ڪرڙي ڪوئي تہ گڏگڏ ٿي تبو،
"ڇُهندڙي" جي هٽي ڪير تہ ايذاء ايندو،
"مُرڪن" کي ڏسي پاڻ بہ مُرڪي ٿي ڏٻو،
"ڪيهَن" کي ٻُڌي نيٺ تہ کهڪاءُ ايندو.

•

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

روڪ ۽ ٽوڪ

اوقات ۽ حالات اوهين روڪيو ٿا،
پر بند ڪندؤ راهه تہ ٿيلهو ڏيندس.
رفتار جي سُستي تي اوهين ٽوڪيو ٿا،
منزل جي وڃي نيٺ تہ پيڙو ٿيندس.

●

طوفان ۽ موجون....

مظلوم جي آهن ڪي تہ تاريو ٿا پر،
طوفان اٿن جيڪي اُهي ڪٿ رکجن ؟
انسان جي جذبن کي ڏڪاريو ٿا پر،
ٿيلهن سان ڪٿي سمنڊ جون موجون موٽن ؟

●

منصور ۽ ملا

استاد، چڙي ڏينس، پراڻو ساڳيو،
منصور ۽ ملا جو هي قصو آهي.
انسان جو انسان سان آهي جهيڙو،
مان ڪيئن چڙيان منهنجو بہ حصو آهي.

●

ڪوڙ- سچ

ڪوڙ پڄندڙ آ، هَٿِي، پڄندو ضرور،
هنڪي روڪي، روڪبو ڪيتر پلا.
سچ ڪتندڙ آ، ڪٽي، وڃندو ضرور،
هنڪي ٽوڪي، ٽوڪبو ڪيتر پلا.

●

احساس

مان بين وانگر اکيون پوٽي سمهان،
رات جي تارن کي تڙپائيندو ڪير!
مان بہ جي مدهوش ٿي ليٽي پوان،
پره جا پيغام پهچائيندو ڪير!

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

رات - ڏينهن

رات کي آ پنهنجي اونده جو نشو،
ڏينهن پنهنجي ڪار کي پيو آ لڳو.
رات جي تارن جي پويان لٽ ڪنيو،
ڏينهن جو تارو اڃي تو پيو پڳو.

●

ماضي - حال - مستقبل

ڇا ٻه هو ليڪن لنگهي "ماضي" ويو،
"حال " کي مُنهن تي پڳهر، سهڪي پيو.
دوست، " مستقبل " ڏي تُوري اک ڪٿوا
مُرڪ مُنهن تي ۽ سچو ٻهڪي پيو.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

نہ سمجهايو

اسان کي فلسفو سائين، خوشي، غم جو نہ سمجهايو،
کِلڻ آيو تہ کِلنداسين، رئڻ آيو تہ رئنداسين.
حيات ۽ موت جي ڇيڙي مسئلن کي نہ ڏيچاريو،
حياتي آ تہ جيئنداسين، جي موت آيو تہ مرنداسين.

●

پت نہ آهيان مان....

سِتارن جي چمڪ جنهنجي جگر کي ڪين گرمائي،
اَها بي حسنً نيلي آسمان جي ڇت نہ آهيان مان.
گُلن جو رنگ و بُو جنهنجي نظر ۾ خون نہ تڙپائي،
اَها ڪنهن باغ ۾ بيٺل سرن جي پت نہ آهيان مان.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

اڇا-ڪارا

اڇا، ڪارا، برهمڻ، ڀيل، هِي ۽ هو الڳ ليڪن،
اکين توڙي چپن تن جي ۾ ساڳيون قدرتون آهن.
جهنم آهي، تن جو هڪڙو هڪڙو لڙڪ جي روئڻ،
جي مُرڪن ٿا ته هڪ هڪ مُرڪ ۾ ڏهه جنتُون آهن.

●

نه جي ڪو حق ونڊدو

نه جي ڪو حقّ ونڊدو ۽ نه جي ڪنهن حال بدلايو،
ته ان ۾ ملڪ ۽ ماحول جو ڪو ڏوهه ڀي ناهي.
ڪڏهن سج آيو آ سنيري، جو ان ڪي رات موٽايو،
هو پنهنجي وقت تي ايندو ته ان ۾ رات جو ڇاهي.

●

ڪوششون ۽ تجربا

پنهنجي وڏ ۾ وڏ سٺي ماحول لاء،
ڪوششون ۽ تجربا هر هر ڪبا.
الوداع، هر شب گذشته، الوداع!
مرحبا، هر صبح روشن مرحبا!!

●

Jeay Sindh
Scanned with CamScanner

ڪوششون ۽ تجربا

پنهنجي وڏ ۾ وڏ سٺي ماحول لاءِ.
ڪوششون ۽ تجربا هر هر ڪيا.
الوداع، هر شب گذشته، الوداع!
مرحبا، هر صبح روشن مرحبا!!!

هڪ زمين، هڪ گهر

هڪ زمين، هڪ آسمان، هڪ گهر هجي،
هڪ امڙ، هڪ پيءُ، هڪڙو ئي خدا.
”لٺ هڻئي پاڻي نه پاڻي کان ڇجي“.
جو ته ئي انسان، انسان کان جُدا؟

●

تاريخي گناهه

نيڪ نامي وقت جا عالم پناهه!
ڪنهن به پوري قوم تي ڏاڙو هڻڻ.
ڏس، نه تي تاريخ بخشي هي گناهه.
ڳوهه تان“ هڪ پانهن“ پوساتي ڪٽڻ.

○

زور جي ميندي-

زور جو زنجير پانهنِ ۾ ٻَجهي،
زور جي ميندي ڪڏهن نامي لڳي.
ڪوٽ نامي جو ڊنو بيهر ٿئي،
بادشاهو، ڪٿ ٿئي تي دل پڳي!

○

Scanned with CamScanner

غلامي- آزادي

بند ڪوٺي ۾ غلامي آ لِکي،
در تي آزادي هٿي بيٺي تريون-
”يا ته نڪري پيش پو پاٺيءَ اچي،
يا ته پيڄا پوندا دروازا، دريون“.

●

ظلم- عدل

ظلم ڏس دوڏا پٽيون وينو تڪبي،
عدل پائي پيو وڻين مان جهاتڙيون.
ظلم پيو نشي ۾ چا جو چا بڪي،
عدل وينو ٿو لنوي ڪي لاتڙيون.

●

اپيل-

ڪيترين معصوم مُرڪن جي اپيل،
ساري دنيا کي سڏي سرڳس ڪيان.
ڪيترن مظلوم لڙڪن جي اپيل،
پوري عالم کي وٺي ماتم ڪريان.

●

ڦاڙي چِڙيان، ساڙي چِڙيان

ڪيترن ڪمزور هٽڙن جي شڪست،
ڏاڍ کي چِٽڙيون ڪري ڦاڙي چڙيان!
ڪيترن شهزور چنبن جي گرفت،
ظلم کي ذرڙيون ڪري ساڙي چڙيان!

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سڏيو ويٺا

ڏينهن جو ٿئي ته چا سڏيو اُنکي،
رات کي ڏينهن تا سڏيو ويٺا.

مِينهن شايد اوهان ڏٺا ناهن،
ماڪ کي مِينهن تا سڏيو ويٺا.

کوٽ آ عقل جي خزاني ۾،
”نوٽ“ کي نِينهن تا سڏيو ويٺا.

قرب جي وصف تا ڪريو ”ڪانئر“،
زور کي شينهن تا سڏيو ويٺا.

●

منزل ڏي.....

وقت ڪونهيو جو پڌو منهنجي،
تڙ تڪڙ ۾ ڏسي چڏيو گوڙها.

عزم ايجاد جا ننڍا نيتا،
طور تهذيب جا پَڪا پوڙها.

راهم روڪين تا وڏي رهبر،
پوک پيلين تا لِڪي پوڙها.

منزلن ڏي وڏون پيا ”استاد“،
جهنگ، اونداهم، پيچرا سوڙها.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

(ٻارن لاءِ)

(ون يونٽ ٽٽڻ کان اڳ)

ڪير آهي ٻيڄ پرولي، سوچ پٽ!
جنهن جي سهڻي ۽ مِٺي نالي اڳيان-
جي ڪٿي تو ڪو ٻڇو ٻولي" جئي".
يا ته باغي يا ته تو ملحد ٿئي-
پل ۾ هجي هو باوفا ۽ مسلمان.

ڪير آهي ٻيڄ پرولي، سوچ پٽ!
جنهن جي ٿيڄ پيتي پنائي ۽ ڪريم-
جنهن جي جهوليءَ ۾ جهليو سامي، سچل.
جنهن جي دل جا بند، بيدل ۽ حمل،
جنهنجا پٽڙا نوح، هاشم ۽ رحيم.

ڪير آهي ٻيڄ پرولي، سوچ پٽ!
باب- اسلام آهه جنهنجو ٿيو لقب،
جنهنجي تهذيب- ڪهن جڳ جڳ جئي،
جنهنجي پيرن جي ڌڏڙ ڌوئي پئي،
صبح سانجهي،روز شب،بحر- عرب.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪير آهي پيچ پرولي، سوچ پٽ!
جڻ تہ معصومي مناري جو جمال-
جنهنجي نوري نرڙ تي ٻهہ ٻهہ ٻري،
جنهنجي بي آرام دل" ڌوڌو" ڪري،
جڻ تہ سيوهڻ ۾ قلندر جي ڌمال.

ڪير آهي پيچ پرولي، سوچ پٽ!
قرب جنهن جا جڻ تہ ڪينجهر ۾ ڪنول،
مهر، جڻ مهراڻ ۾ آئي اٿل.
بيوسي جنهنجي پڳي توڙي مثال،
نيڻ جڻ ٻيڙيون ڪناري وٽ ٻڌل.
ڪير آهي پيچ پرولي، سوچ پٽ!
بخت جنهنجو آهہ صورت چنڊ جي،
يا تہ اڳتي يا تہ پٺتي پيو هٽي.
عزم جنهنجو جڻ تہ آ سنڌوندي،
يا تہ ٻوڏون، يا تہ لانگها، ڇا ڪجي!

ڪير آهي پيچ پرولي، سوچ پٽ!
ننڊ جنهنجي، پار پينگهي ۾ سُتل،
نانگ پينگهي جي مٿان وينو هجي.
جاڳ جنهنجي، جڻ تہ ڪو چيتو ڦتيل،
لوهہ جي پڃري ۾ جو سوگهو هجي.

ڪير آهي پيچ پرولي، سوچ پٽ!
مصلحت کان، سادگي، لاچار کان-
جنهنجا پنهنجا. پڻ پراون ۾ شمار،
۽ پراون تي ڏبي ڪهڙي ميار،
ڇا شڪايت ٿي ٿهي اغيار کان.
●

● ٺٽي مشهور بزرگ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ائين ٻہ ٿيندو آهہ

گوڙ، گهمسان، لڙ نہ جهڙ جهاتيون،
بعضي طوفان ائين ٻہ ايندو آهہ.

ذات يا پات ڏي نہ ڏسندو آهہ،
ڏات، ڏاتر ائين ٻہ ڏيندوآهہ.

ريءَ دوا، ريءَ علاج، ريءَ پرهيز،
درد دل جو ائين ٻہ ويندو آهہ.

جا نہ ٿيٺي اُها ٿئي "استاد،
زندگيءَ ۾ ائين ٻہ ٿيندو آهہ.

●

Jeay Sindh
www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پٽيون پوڙيون

ڪير روئي ٻٽن اڳيان ٻيهي،
ڪنهنکي اکيون هجن ٻلا ڪوڙيون.
ڪير ڪوڪون ڪري ڪٽي ڪيڏيون،
جو ٻڌن هي ٻلا پٽيون پوڙيون.
آسمان دور ۽ زمين ٿامون،
پير پنهنجا ڏسيو ڪٽي ڪوڙيون.
ڪا ته پنهنجي هٿان پئي آهي،
جنهنجي 'استاد' تا سزا لوڙيون.

●

بي قدري

مقتل ۾ وڃائڻ تا ائين ساز سوين،
ڇڻجي ڪٽي جڻ ڪوبہ ڪُنوئي ڪونهي.
اي دوست، توڻ هن وقت تي روئين ٿو پر،
سمنڊتي ته جڻ مينهن اُتو ئي ڪونهي.
پوڙياڻون، ڪپاياڻون، خريدياڻون بي،
جڻ يوسف سيني لئہ سُٿو ئي ڪونهي.

●

Scanned with CamScanner

خود فريبي

پنهنجي ئي ڪنن منجهه وجهي آڱريون،
آواز کي ان ريت دٻائڻ ۾ ڇا؟
ڪپڙي جو هٽي جهنڊ ۾ عينڪ پائي،
طوفان کي ان طرح هٽائڻ ۾ ڇا؟
دروازا ڪري بند ۾ اکيون پوري،
پرڀات کي اڌ رات بنائڻ ۾ ڇا؟

●

احتجاج

اسان جو احتجاج آهي انهن وٽ،
نہ مرده دل، مگر زنده دلن وٽ.
اچو سڀ منهن ڌسو انسانيت جو،
دم-انسانيت آهي ڇپن وٽ.

●

اک لڄي:

لکين ماڻهو مرن پئسي جي هوتي،
ڪروڙين خرچجن ڊالر بمن تي.
تئي تي اک لڄي انسانيت جي،
اسان جي غير انساني ڪمن تي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

رات آئي قبر تي،
ڏينهن ڏي نظرون ڪٿان.
ڏينهن آيو حشر تي-
يا الاهي، آلامان!

جهل جي اونداهه ڪي،
ڏينهن تي ڏسٽو پيو.
ظلم جي آڙاهه ڪي،
مينهن تي ملٽو پيو.

روشنيءَ جي واسطي،
راهه تي ٻهڪي پرو.
زندگيءَ جي واسطي،
دار تي ٽهڪي مرو.

جي ستمگر آسمان،
عزم پنهنجو عرش آهه.
جي شفيق ۽ مهربان،
ديد پنهنجي فرش آهه.

رباعيون

جو ظلم ڪندڙ آهه، اهو آ شيطان،
جو ظلم سهي ڪين ڪڇي سو حيوان.
جو اَمن ڏئي، امن گهري، امن وٺي-
هن دور جو انسان اهو آ انسان.

●

علاج

آ عرش-نشين، عرض اگهائي ڪوئي!
آ اهل- زمين، ظلم مٽائي ڪوئي!
ٻي ربّ جي مخلوق کي طاقت ناهي،
انسان کي انسان ميڄائي ڪوئي.

●

انقلاب

هي هيڏا وڏا ڪوٽ، ڊهي ٿي پوندا،
محلن جا مٿيان چوٽ، ڊهي ٿي پوندا.
ڪنهن وقت ’بہ ڌرتي جي ڪو ڌوڏو ڪاڏو-
گهوڙن تي چڙهيل گهوٽ، ڊهي ٿي پوندا.

●

انشاءالله!

هي جهل جو اونداهه، لهي ٿي ويندو،
هي ظلم جو آزاهه، ٺري ٿي ويندو.
مظلوم جي آهن جو اثر تيئو آهه،
جو جوش، پر الله، اڇي ٿي ويندو.

●

Scanned with CamScanner

يقين

هي ظلم جا زنجير، ٽٽي ئي پوندا،
۽ بام- پريل تير، گسي ئي پوندا.
پرچاءُ ڪندا مون سان ۽ توسان آخر،
هي بخت هي تقدير، رُسي ئي پوندا.

●

رد- عمل

جي تنهنجي ستم جي به هي تمهيد آهي،
مون لاءِ به ”چڻ“ ”دار“ وڏي عيد آهي.
اونداهه جي غفلت جو پکيڙيندين تون،
مون وٽ به عمل، عزم جو خورشيد آهي.

●

وعدو

جي جهنگ ڪندو تنگ ته ساڙي اچبو،
هوندو جي بيابان ته لتاڙي اچبو.
او منزل- مقصود، هي وعدو آهي-
آيو جي اڱيان اَپ ته به ڦاڙي اچبو.

●

انجام

اچبو ته جگر شير جو ڏاري اچبو،
هر ديو ۽ راڪاس کي ماري اچبو.
او منزل - مقصود، هي وعدو آهي-
هر حال ۾ انجام کي پاري، اچبو.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

عزم

طارق ٿي اڳيان بحر اڪاري اڇبو،
فرهاد ٿي ڪهسار کي ڏاري اڇبو.
جي سچ لڳو، چنڊ لِڪو، ٿي اوندهہ،
تہ بہ عزم جي آڙاھہ کي ٻاري اڇبو.

●

ماتم

ها، ماڪ سان گڏ نير وهائي ڪوئي!
۽ واءُ سان گڏ ڏوڙ وسائي ڪوئي!
انسانيَت آهي ڪُٺي انسان خود،
ماتم ملي فطرت سان مچائي ڪوئي.

●

ڏپ

هن دور ۾ ڪھڙو رهيو حيوان جو ڏپ،
ڪنهن جنّ، ملڪ، ديو ۽ شيطان جو ڏپ،
الله کان انسان نہ ٿيو پيو لرزي-
انسان کي ڪائي ويو انسان جو ڏپ.

●

آهي ڪو؟

سڪرات ۾ ڪو ڪجهہ ٿو گهري، آهي ڪو؟
انصاف جو بوتو ٿو ٻري، آهي ڪو؟
هن هيڏي جهان، ٽن* اربن ماڻهن ۾-
انسان کي انسان ٿو ڦري، آهي ڪو؟

●

* دنيا جي آباديءَ جو اهو پراڻو انگ آهي- اڄ اهو انگ پنجن اربن کان مٿي آهي-!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪوڪ

غيرت جوڳلو ڪو تو گهتي،او پڇجو!
همّت جو اجهو دم تو ٽٽي، او پڇجو!
هي”ڪُوڪَ“ ٻڌو تا ڪين ٻوڙا آهيو،
انسان کي انسان تو لٽي، او پڇجو!

•

انسان

جو ظلم ڪندڙ آهه، اهو آ شيطان،
جو ظلم سهي، ڪين ڪُڇي سو حيوان.
جو امن ڏئي، امن گهري، امن وٺي-
هن دور جو انسان اُهو آ انسان.

•

ويٽر

رنجور کي رنجور بڻائڻ ويٽر،
مسرور کي مسرور بڻائڻ ويٽر،
هر دور جون رسمون ۽ رواج، الاهَو!
مجبور کي مجبور بڻائڻ ويٽر.

•

پوکيو

هن دور جي دلين ۾ محبّت پوکيو!
ڪلفت جا ڪيو لاهه ۽ الفت پوکيو.
نفرت کي ڏئي باهه، صفائي ڪريو،
رغبت جو ڪري ريج، اخوت پوکيو.

•

تمدن

تجديد جي پاڪر ۾ شرافت گهرجي!
تهذيب جي جهوليءَ ۾ فضيلت گهرجي.
نئين دور جو اهڙو تہ تمدن تاهيو.
موزون مشقت ڪانپو فرحت گهرجي.

●

جنگجو ليڊر

ليڊر جي غم-جنگ ۾ غلطان آهن،
سي خضر جي تصوير ۾ شيطان آهن.
هي جسم-جهان لاءِ شفا ناهن پر،
ناسور، ڪنو ڪوڙهہ ۽ سرطان آهن.

●

گولين ۽ بمن لاءِ

سامان-تباهي تي ڪروڙين رقمون،
خرچن ٿيون خوشيءَ سان ڏڏا ڏڙ قومون.
گولين ۽ بمن لاءِ خزانا ڪليل،
ڪو ڏوهہ ڪيو آهہ فقط"تو ۽ مون"

●

ايٽم بم

عيدن جي پٺيان تاڪ ۾ ماتم آهي،
جنّت جو ڪنيو پير جهنّم آهي.
ايجاد جو چهرو ٿو سجو چمڪي پيو،
هڪ داغ سندس نرڙ تي"ايٽم" آهي.*

●

* ايٽم مان مراد ايٽم بم آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

؟

قارون ۽ شداد اجا ناهن ڇا؟
مجنون ۽ فرهاد اجان ناهن ڇا؟
هي عام خيال آ ته بشر سدريو آ،
بيداد ۽ بغداد، اجا ناهن ڇا؟

●

پهاڙن کي پيڙهون

مضبوط پهاڙن کي لڳن تيون پيڙهون،
ڪمزور ڪِرن کوڙ ڪڪايون ڪنديون.
ان دور جون، پاڙون به اٿو نڪريءَ تي،
جو دور سِکيو آهه اهي تعميرون.

●

اميد

تقدير ڏيڻ سات نه تي پئي چاهي،
تدبير به ظاهر ته بچي ئي ناهي.
توڙي جو اڳيان باهه پٺيان پاڻي آهِ،
پر، واهه جو ”اميد“ به ڪا شيءِ آهي!

●

نباهه

اميّد جي شمعن کي جلايون وينا،
پروانا خيالن جا پچايون وينا.
توڙي جو ڪري تيل ڏيون ٿا رت کي،
محفل ته بهرحال مچايون وينا.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڏوڙ ڏيا

گهمجن تيون گهٽيون ڪوڙ گناهن هاٽيون،
ڳنڍن مان ثوابن ڪي ليي تا آٽيون.
جي سچ تا پيچو سهن جي ذرڙين خاطر،
تي"ڏوڙ-ڏيا" ڏوڙ اسين تا ڇاٽيون.

مجبور زبان جو شاعر

صد فخر جو آهيان مان اوهان جو شاعر،
ماضي جو نہ، هن وقت- روان جو شاعر،
پر ڪنڌ ڪٽان، ٻانهن هٽان ڪهڙي مان،
مجبور ۽ مجبور زبان جو شاعر.

باغي

جنهن دور ۾ انصاف نہ تيندا آهن،
حقدار کي کو حقّ نہ ڏيندا آهن؛
ٻڌجي تو تہ ان دور سندا پيءُ ۽ ماءُ،
اولاد بہ باغي ئي ڄڻيندا آهن.

زور

بي حال کي خوشحال ٻڌائين چو تو؟
انڌير کي انصاف سڏائين چو تو؟
تون زور جي رکندين تہ کو چوندو بہ ڪٿي،
پر رات، ڇتو ڏينهن چوائين چو تو؟

Scanned with CamScanner

افسوس!

افسوس جو "هر حال" اوهان سان ناهيان،
ڪا ڳالهه نہ آ، مان بہ تہ انسان آهيان،
انسان جون تقاضائون تہ ساڳيون آهن،
چاهيو ٿا اوهين جيڪي، اهو ٿو چاهيان.

●

جنگ

ها، جنگ ڪان هن دور ڪي نفرت آهي-
پر جنگ تہ انسان جي فطرت آهي.
دل ۾ نہ ڪجانءِ، امن جا عاشق "استاد".
ظالم سان لڙڻ جي تہ ضرورت آهي.

●

امن و امان

سچ پچ تہ سر ۽ ساهہ کان آهي پيارو-
هي "امن و امان، امن و امان" جو نعرو.
"ظالم نہ ٿيو، ۽ ٿيو مظلوم متان!
جو تنگ ڪري، جنگ ڪريو او يارو"

●

پنهنجو دستور

هڪ ڳل تي لڳي چوٽ ڏجي ٻيو ٿاهي-
دستور زمانا اهو پنهنجو ناهي.
چاهي ڪو اسان کي انهي کي چاهيون،
ڏاهيون ٿا انهي کي جو اسان کي ڏاهي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

شرم!

تسليم ته ماحول صفا گرم آهي-
استاد جي تحرير ذرا نرم آهي.
الله کي انسان کي أهي اکيون ڏي!
انسان ۽ انسان سان وڙهي، شرم آهي.

●

رفتار

ڪيڏانهن اچين تو پيو ڏرڙو ڏرڙو-
هو تنهنجا ڏيا ڏاند، هو تنهنجو ڇڪڙو،
راڪيٽ جا هسوار، خلائي انسان!
ڪيڏانهن وڃين تو پيو تڪڙو تڪڙو؟

●

جئي سنڌ

آريا به لٽيرا ها، لٽي، لٽجي ويا،
ترخان، مددخان ڦري، ڦرجي ويا.
هي سنڌ بهرحال جئي پئي، پئي جيئندي،
ڪئين بار ڪٽڪ آيا، ڪُٽي، ڪٽجي ويا.

●

هي ڏرتي

الله بنائي آ عجب هي ڌرتي-
مسڪين مسافر جي لئه ربَّ هي ڌرتي.
ڪِچور کي ڏيندي آ ڳچيءَ تي لت ۽-
غدّار جي لئه آهه غضب هي ڌرتي.

●

حق چني وڻبو آ

سون بازر مان ڳني وڻبو آ-
فيض رهبر ڪان پني وڻبو آ،
جو به سمجهو ته اوهان جو حقَ آ،
حق مڙسي سان چني وڻبوآ.

Scanned with CamScanner

(مربوط رباعيون)

تخيل

ڪنهن وقت خيالن ۾ چڙهي ويندو هان،
چا لوح و قلم، عرش ٽپي ويندو هان،
اڏري ۽ ڏِڪي ڊوڙي جڏهن ٿڪبو هان،
پو پنهنجي ٽڪاڻي تي اچي ويندو هان.

ڪنهن وقت خيالن ۾ چڙهي ويندو هان،
اڪيُوت ۾ هر چيز ڏسي ويندو هان،
”چوٽي“ تي نظر پو بہ نہ پوندي آهي،
بي ساخته، مجبور جُهڪي ويندو هان.

هوڏانهن ازل مونکي ڇڪيندو آهي،
هيڏانهن ابد مونکي سڏيندو آهي،
مرڪز جان خرد منهنجو سُسي پوندو آ،
۽ وقت وڏو گول ٿي ويندو آهي.

پولار هوا ساڻ جيئڻ آ پريل،
ڌرتيءَ جي مٿان جيئڻ فلڪ آ بيٺل،
شب روز مٿا سائين، ائين ئي آهي-
دل منهنجي مٿان تنهنجو تصور ڇانيل.

●

بادل

پرواز اهو بادل کهڙو چئبو!
اعزاز، فراز آهي انهي کي- سڏبو؟
پنهنجي ته ڏيا تو ۾ نه ٽي ڏسجي کا.
جيڏانهن هوا ڏوکي، وتين تو ڏِکبو.

بادل تو بلندي تي اڏامي توڙي،
هر وقت هوائن جي اڳيان پيو ڊوڙي،

تسليم ته پستي جا پهاڙ آهيون پاڻ،
رخ پو به هوائن جا چڏيون تا موڙي.

جيڏو به مٿي تنهنجو هي پرواز آهي،
جيڪو به مليو توکي هي اعزاز آهي،
پڪ چاڻ اي بادل، ته پيو کجھ ناهي،
هلکيري طبيعت جو هي سپ راز آهي.

هکڙو ته خودي پنهنجي چڏي تو پوڙي،
پي ڳالھ ته پٽکڻ جي سزا تو لوڙي،
جو پين جي کلهن تي تو چڙهي چوٽ وئي-
بادل جي طرح پير نه پنهنجا کوڙي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

اجا گهٽو گهرجي ...

پوڙهو ۽ ڪو گونگو تہ ڪو بي نور آهي،
سرطان، ذيابيطس، ناسور آهي،
سو جهنگ پري آ، جت ڪانئون آهن -
منزل کان بشر دور- گهٽو دور آهي.

ايجاد ۽ تدبير تي مغرور آهي،
سامان ۽ تعمير تي مسرور آهي،
طوفان ۽ پونچال تا پوڙن، مارن-
انسان اجا ڪيترو مجبور آهي!

انسان نہ مقدر کي مٿايو آهي-
انسان ڪٿي موت هٽايو آهي؟
انسان کي اجا ڪڪ بہ سنگهي ماري ٿو-
انسان جو اجا فخر اجايو آهي.

ٽپڪي ڏئي ڪو چنڊ مٿان پهچي ٿو،
زهري ڏي ڪري زور ڪوئي لڙڪي ٿو؛
آفاق جي حدن جو پيل آ پڇرو-
جنهن ۾ ٿي پکي، نوع بشر ڦڙڪي ٿو.

پرواز ۽ رفتار تي نازان انسان،
سمنڊن تي، هوائن ۾ خرامان انسان؛
زندان ۽ زنجير مان آواز آيو-
وابستہ اجان آهِ اسان سان انسان.

●

حضرت- انسان

ڪير آهي تو ماحول سڄو بدلائي،
ڪير آهي تو هر ذرو بدلائي،
آ حضرت- انسان هي، آهي ڪوئي!
هن ڪي بہ نئين شان ۾ جو بدلائي!

ڪنهن آهہِ همالي جي ڪئي سرچوٽي،
ڪير آهہِ خلا مان تو اڇي پيو موٽي؛
هي حضرت- انسان آ، هن ئي آهي،
دنيا جي تباهي لئہ وڏي ڪڏ کوٽي.

ڪير آهہِ تو نانگن کي نچڻ سيکاري؟
ڪير آهہِ تو لوهن کي ڏڪڻ سيکاري؟
آ حضرت -انسان هي، آهي ڪوئي!
هِن کي بہ تہ ”انسان“ ٿيڻ سيکاري.

ڪير آهہِ تو پاڻي جي عوض مئي ڏوڪي؟
ڪير آهہ تو اخلاق جون راهون روڪي؟
آ حضرت-انسان هي، آهي ڪوئي!
هن کي بہ چوي سچَ ۽ منهن تي ٺوڪي.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

(اپالو ۱۱ جي چنڊ تي لهڻ بعد)

"انسان جي عظمت"

انسان کي الله ڏني آهه فضليت،
تسخير-قمر ۾ بہ ڪا موليٰ جي مشيئت؛
تحقيق جي آئيني ۾ گهوري جي ڏنوسين-
تي وهم ويو وهم حقيقت تي حقيقت.

انسان جي عظمت کي ميون تا سو ميون تا-
ذرتي کان هلي چنڊ وڃون تا سو وڃون تا؛
تحقيق جي مضبوط هٿوڙي سان نڪوري،
وهمن جا ٺلها ٺاٺ پٽيون تا سو پٽيون تا.

انسان جي عظمت تو وڏائي يزدان،
انسان جي عظمت تي ملائڪ حيران؛
انسان جي عظمت تہ مسلمُ آهي-
انسان جي عظمت تي جلن ٿا شيطان.

انسان کي هجي چنڊ جي تسخير مبارڪ،
۽ اشرف-مخلوق جي توقير مبارڪ؛
هي چنڊ نہ آ نُور، نئون ڪنڊ ڪو آهي،
تاريخ کي تحقيق جي تنوير مبارڪ.

انسان ڪتيو چنڊ، مبارڪ باشد!
ذرتي کي ڇهون ڪنڊ، مبارڪ باشد،
غارن جي زماني کان چڙهيل وهمن جو،
ماٺهن تان لٿو منڊ، مبارڪ باشد.

معلوم ٿيو ڪوجهڙو، ڪارو آهين،
ڪو نور نہ قنديل نہ تارو آهين،
اي چنڊ، مُهانڊا کي زمين جا تو ۾-
والله، اڳي کان بہ تون پيارو آهين.

Scanned with CamScanner

اڄ ڀ تہ هو تو ساڻ خيالي ناتو،
جنهجي ڪٿي ”اوهام پرستي“ ناتو؛
او چنڊ، جتي ڪير اسانجي ڏ ي!
هاڻي تہ لڳو آهِ حقيقي ناتو.

ڌرتي جا ڪئين چنڊ اچڻ ها توتي،
حورون ۽ پريون خوب لهڻ ها توتي؛
فردوس بنايون ها زمين تنهنجي کي-
جي ”آب و هوا“ چنڊ مَجڻ ها توتي.

اي ڪاش مجين ها تون رهڻ جي قابل،
۽ پاڻ مجون ها جي اچڻ جي قابل؛
او چنڊ، ڪچهريون ڪي ڪجن ها توتي-
۽ شعر پڙهون ها ڪي پڙهڻ جي قابل.

هي ڪنهنجو خلائن ۾ ڪُتو آهِ عَلم،
هي ڪنهن جا ادب ساڻ چميا چنڊ قدم؛
هي اشرف - مخلوق ۽ هي احسنِ - تقويم-
انسان آ، انسان جي عظمت جو قسم.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سنڌس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آسانيءَ سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀرپور ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book